

EDEGEM, ADRIEN DE GERLACHESTRAAT

Archeologienota: Verslag van Resultaten.

RAPPORT NR. 1425

Titel

Archeologienota Edegem, Adrien de Gerlachestraat: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Vermeersch & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2023-464

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023K27

Plaats en datum

Beerse, 6/12/2023

INHOUD

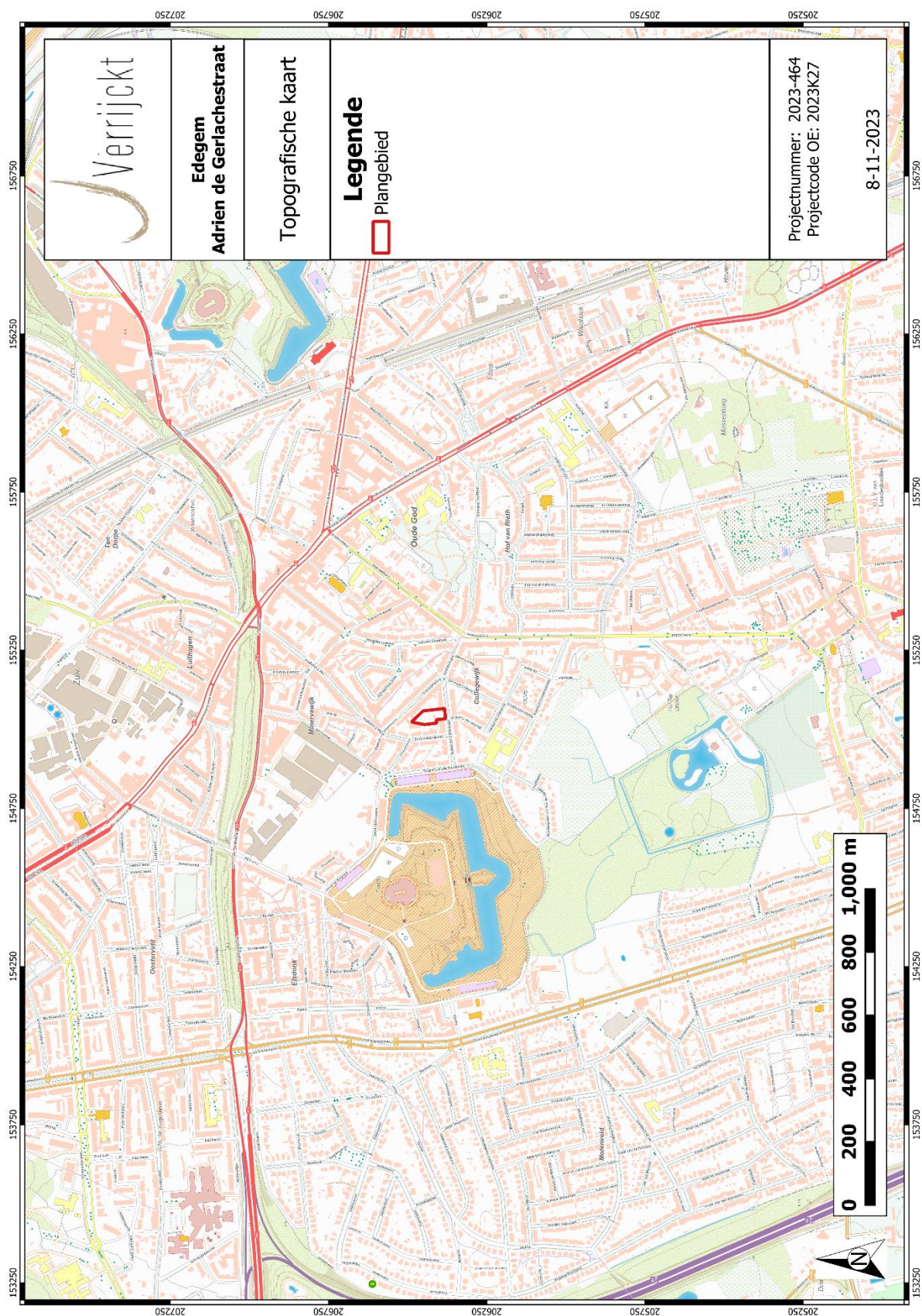
1	Bureauonderzoek.....	3
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	3
1.1.1	Administratieve gegevens.....	3
1.1.2	Onderzoeksopdracht	6
1.1.3	Juridisch kader.....	6
1.1.4	Randvoorwaarden	7
1.2	Werkwijze en strategie	7
1.3	Aanleiding	8
1.3.1	Huidige situatie en gekende verstoringen	8
1.3.2	Geplande werken en bodemingrepen	14
1.4	Assessmentrapport	22
1.4.1	Topografische situering	22
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	22
1.4.3	Geologische situering.....	26
1.4.4	Bodemkundige situering	26
1.4.5	Historische bronnen	34
1.4.6	Cartografische bronnen.....	34
1.4.7	Archeologisch bronnen	47
1.5	Besluit	54
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen.....	54
1.5.2	Archeologische verwachting	55
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering	55
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	55
1.5.5	Samenvatting	56
2	Lijst met figuren.....	57
3	Lijst met tabellen.....	57
4	Plannenlijst	58
5	Bibliografie	61
6	Bijlagen.....	63

1 BUREAUONDERZOEK

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2023-464
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023K27
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Edegem
	Straat	Adrien de Gerlachestraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Edegem
	Afdeling	1
	Sectie	A
	Percelen	65L4, 65T3 en 65F4
Coördinaten	Noordoost	X: 155.058 Y: 206.451
	Noordwest	X: 155.023 Y: 206.487
	Zuidoost	X: 155.065 Y: 206.383
	Zuidwest	X: 155.033 Y: 206.380
Oppervlakte plangebied		Ca. 3.500 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 3.500 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2023a

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling langsheen de Adrien de Gerlachestraat te Edegem. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra er akte is genomen van de archeologienota door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een

inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota bekrachtigd is, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een verkaveling gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 3.500 m² en bedraagt de bodemingreep 3.500 m². Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.000m² of meer. Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de verkavelingsaanvraag.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historisch kaartmateriaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Vandermaelenkaart
- Historische topografische kaarten en luchtfoto's

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied is gelegen aan de Adrien de Gerlachestraat te Edegem.

Het terrein bestaat deels uit verharding, een aantal bijgebouwen en in het zuidoosten een woning. Er was een brandstof leverancier gelegen. Het is onduidelijk of er ondergrondse tanks aanwezig zijn. Op 5/12/2023 werd een plaatsbezoek uitgevoerd én werden er controleboringen geplaatst. Hierbij werd een benzinepomp waargenomen, momenteel in onbruik, waardoor er een vermoeden is dat er ondergrondse tanks aanwezig zijn. Ook was er door de doorrit, onder de bestaande woning, riolering zichtbaar welke uit komt op het centrale, verharde plein. De verharding heeft doorgaans een dikte tot 50cm -mv, funderingen hebben meestal een diepte tussen 80 en 100 cm. De verstoringdiepte van de riolering en eventuele aanwezige ondergrondse tanks is niet gekend.

Op 5/12/2023 werden er door archeoloog Jeroen Verrijckt vier controleboringen geplaatst binnen het plangebied. Boring 1 werd geplaatst in de noordelijke zone van het plangebied. Binnen deze zone was bos aanwezig. Bij deze boring werd een ca. 50 cm dikke AP-horizont aangetroffen waaronder een gele, zandige C-horizont aanwezig was. De overige drie boringen konden niet worden doorgezet tot in de onverstoorde moederbodem. Alle drie de boringen zijn gestuit op een puin of grindrijke laag, tussen 1m en 1m50 beneden het maaiveld. Bij boringen twee en drie, dewelke zich beiden aan de rand van de verhardingen bevonden, was telkens een grindrijk en baksteenhoudend pakket aanwezig. Dit pakket was duidelijk vermengd met zwart zand, het aanwezige grind is overheersend

⁴ CARTESIUS 2023

beigebuin van kleur. Boring 2 werd gestuit op 1m50, boring drie op 1m40. De vierde en laatste boring werd geplaatst in het bos aan de straatzijde. Op deze locatie werd verwacht dat er, net zoals in het noordelijke stukje bos, nog een intacte bodem aanwezig zou zijn. Opvallend was echter dat er een verrommeld pakket aanwezig was tot 1m diepte. Op deze diepte stuitte de boring op een zeer puinrijk, baksteenhoudend pakket. De boring werd enkele keren verplaatst maar gaf telkens hetzelfde beeld.

Uit de controleboringen kan geconcludeerd worden dat in boring één vermoedelijk een redelijk intact bodemprofiel werd aangetroffen. Een eventueel archeologische niveau is hierbij op een diepte van 50 cm. -mv te situeren. In de overige delen van het terrein werd geen onverstoord niveau aangetroffen, alle boringen werden op een diepte tussen 1m en 1m50 gestaakt op een puin of grindrijk pakket. Het terrein zal dus bij werkzaamheden in het verleden grotendeels verstoord zijn, een archeologische site is hierdoor niet meer te verwachten.

Figuur 3: boring 1 en 2 (© J. Verrijckt)

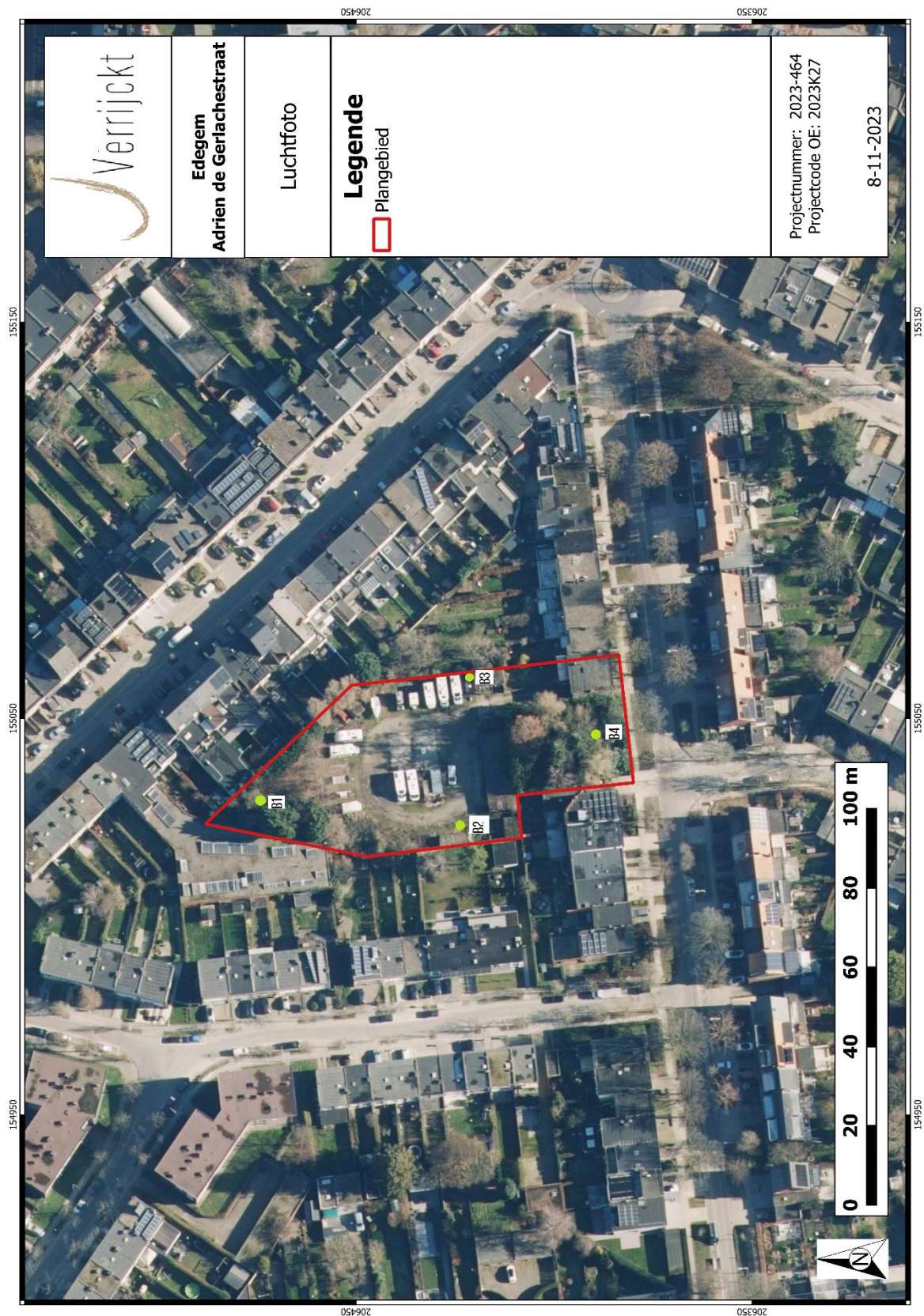
Figuur 4: boring 3 en 4 (• J. Verrijckt)

Figuur 5: Zicht op het terrein (• J. Verrijckt)

Figuur 6: Zicht op de doorgang met riolering en de oude bezinepomp (© J. Verrijckt)

Figuur 7: Orthofoto met weergave van de controleboringen (• J. Verrijckt)

Figuur 8: Plangebied met weergave van de huidige inplanting met aanduiding van de af te breken constructies⁵

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen

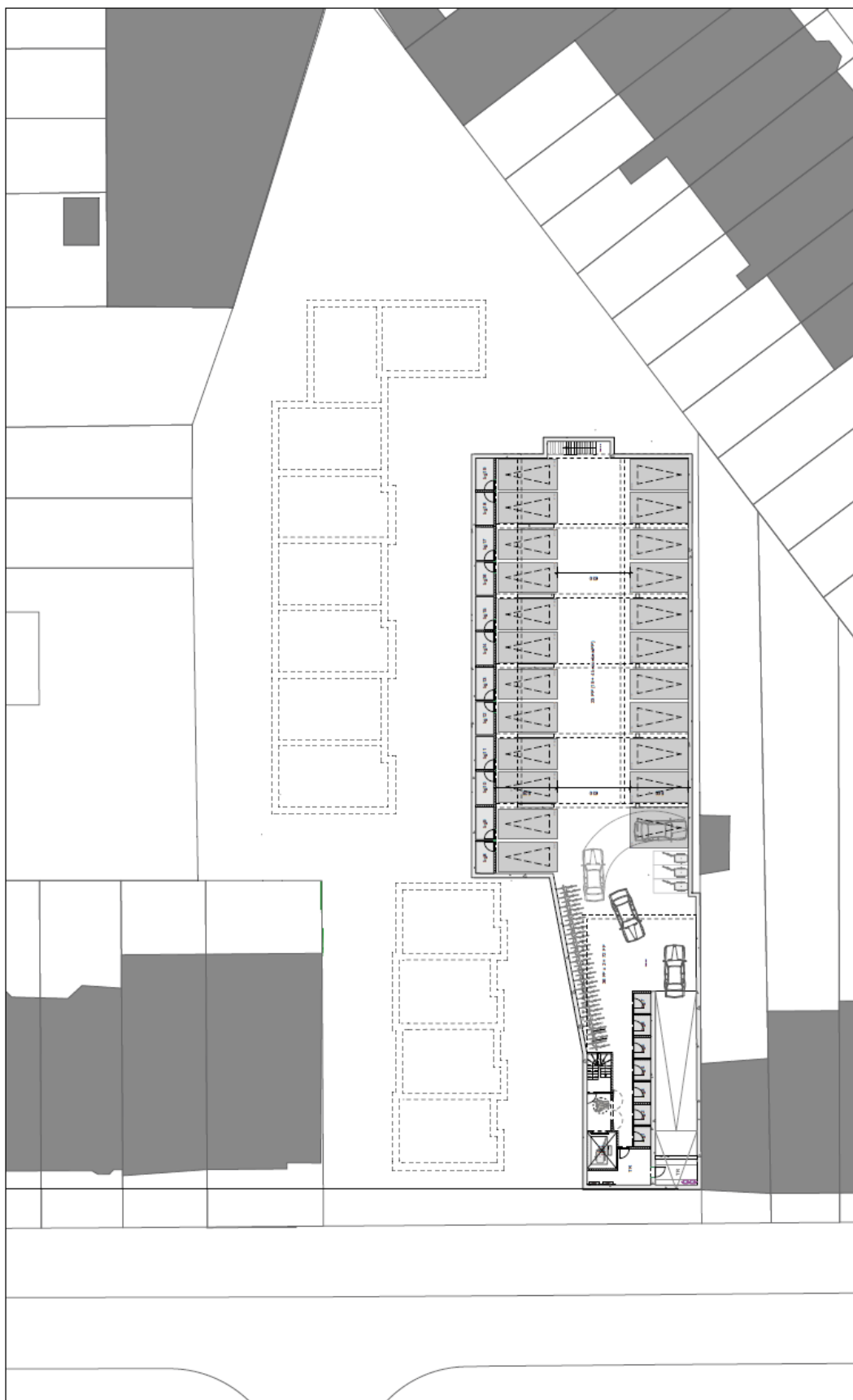
De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling uit te voeren. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Na verwijdering van de huidige constructies (totaal c. 360m²) zal het terrein verkaveld worden. Er zijn 19 woningen gepland en een ondergrondse garage met 23 autoparkeerplaatsen. De bebouwing omvat c. 1.300m² en de garage (deels onder de bebouwing) omvat c. 995m². Voor het overige wordt een tuinzone aangelegd. De ligging en dieptes van leidingen en funderingen e.d. is momenteel nog niet gekend. De garage zal aangelegd worden op een diepte van 3,55m-mv.

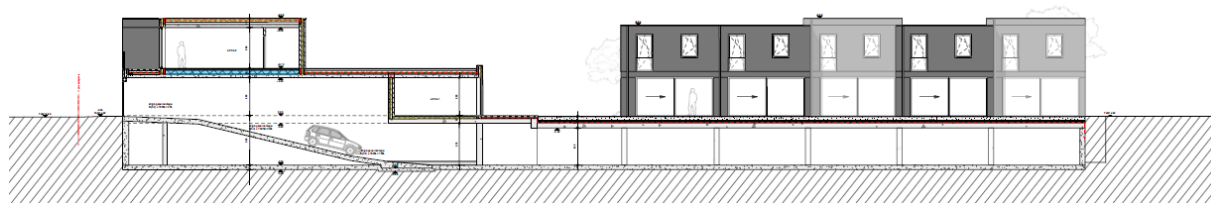
Figuur 9: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, niveau 0⁶

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

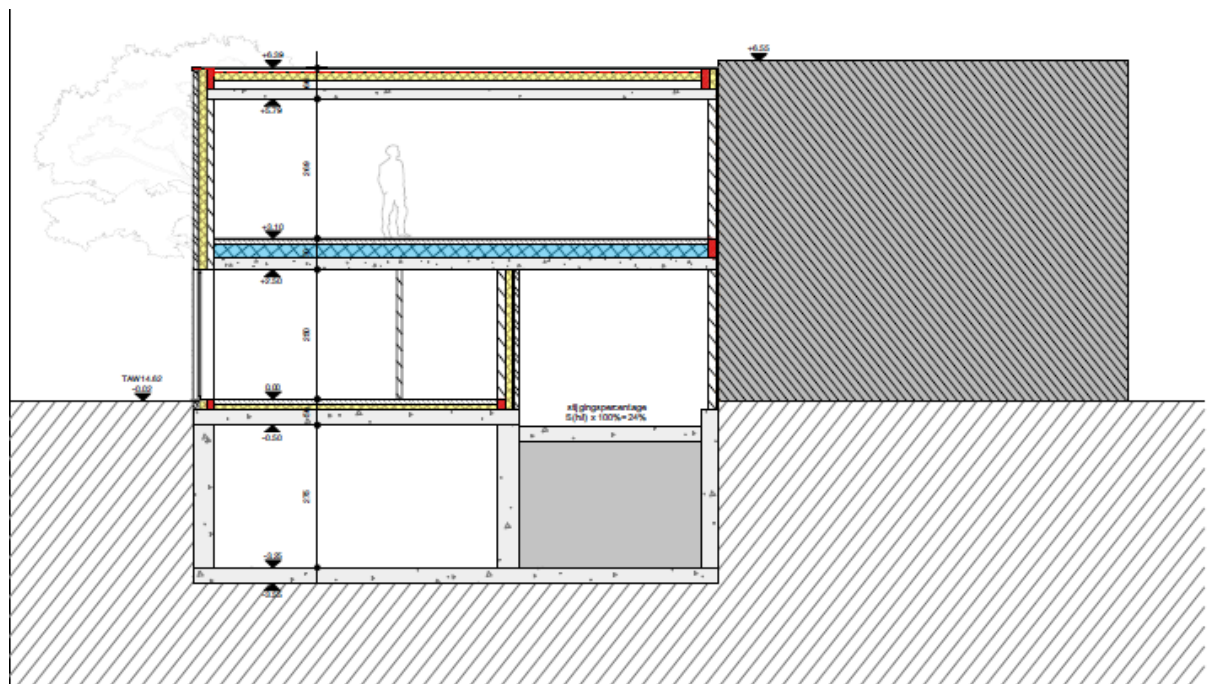

Figuur 10: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, niveau -17

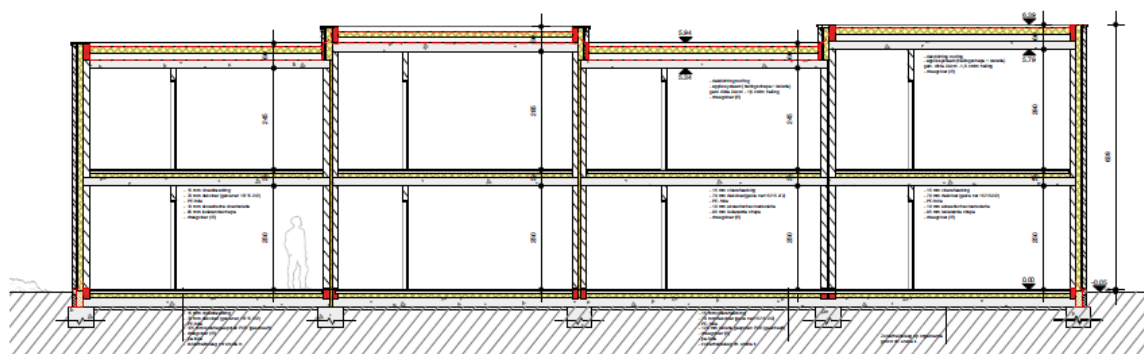
⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

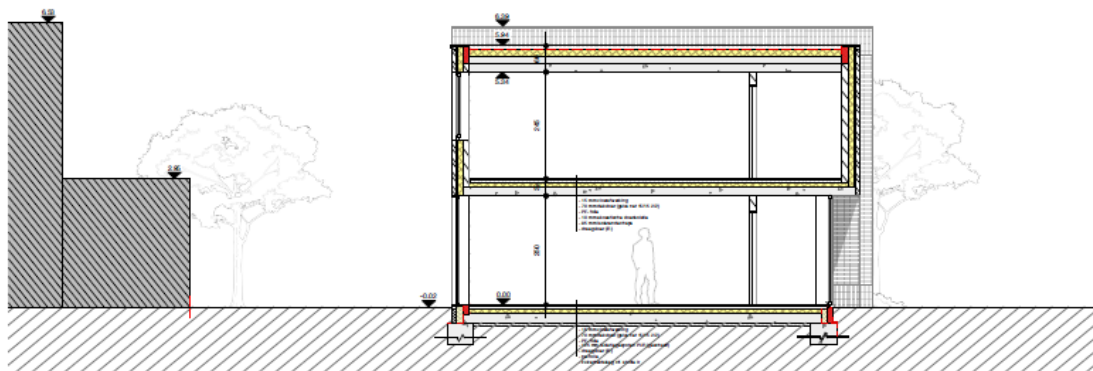
Figuur 11: Sede AA geplande werken

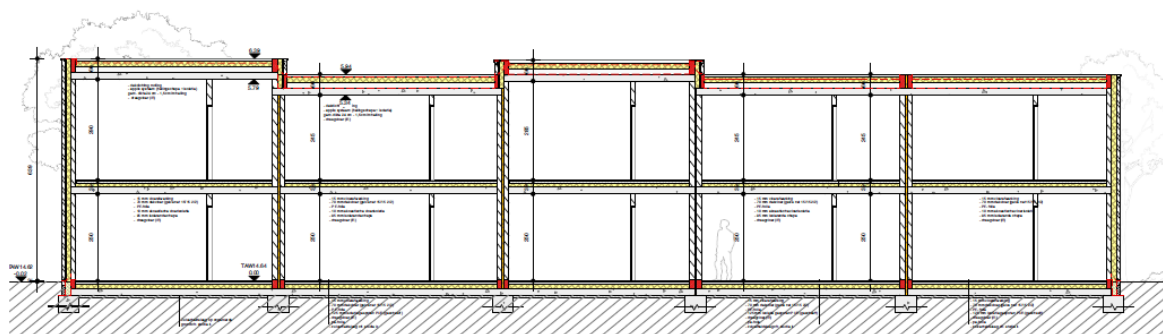
Figuur 12: Sede BB geplande werken

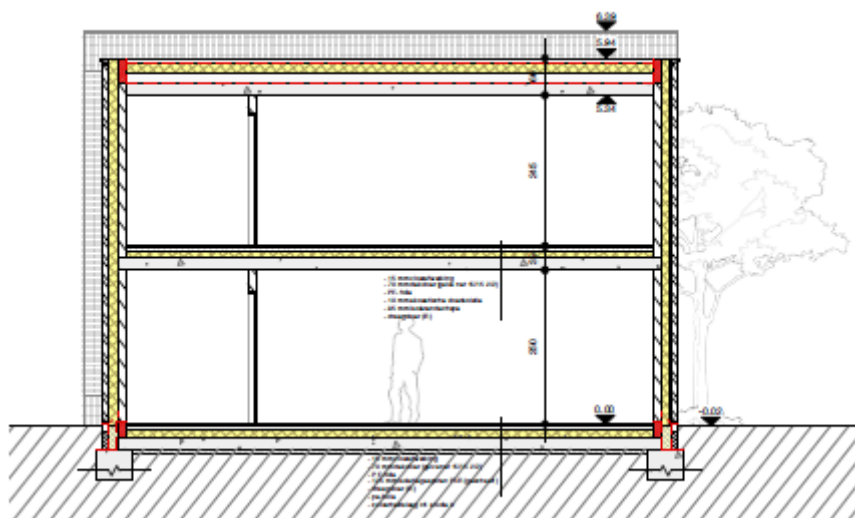
Figuur 13: Sede CC geplande werken

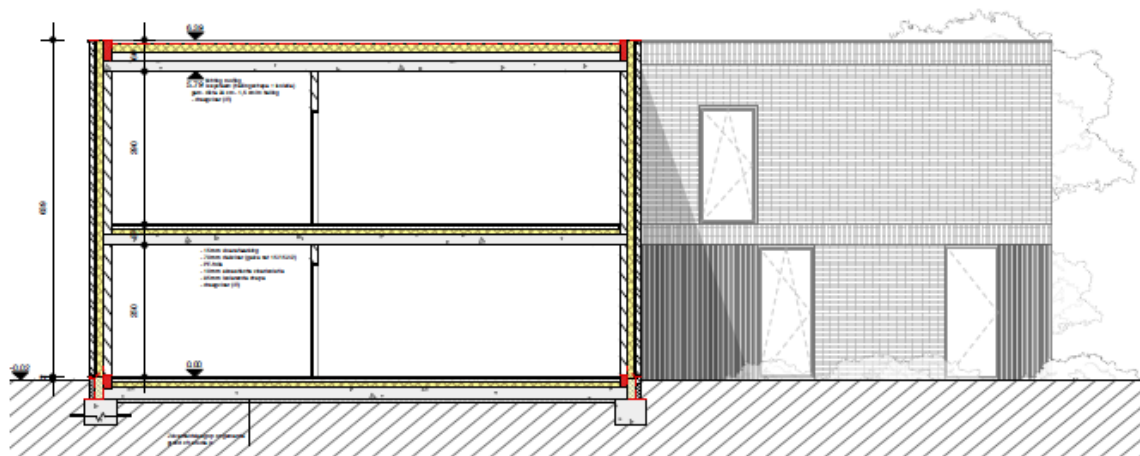
Figuur 14: Snede DD geplande werken

Figuur 15: Snede EE geplande werken

Figuur 16: Snede FF geplande werken

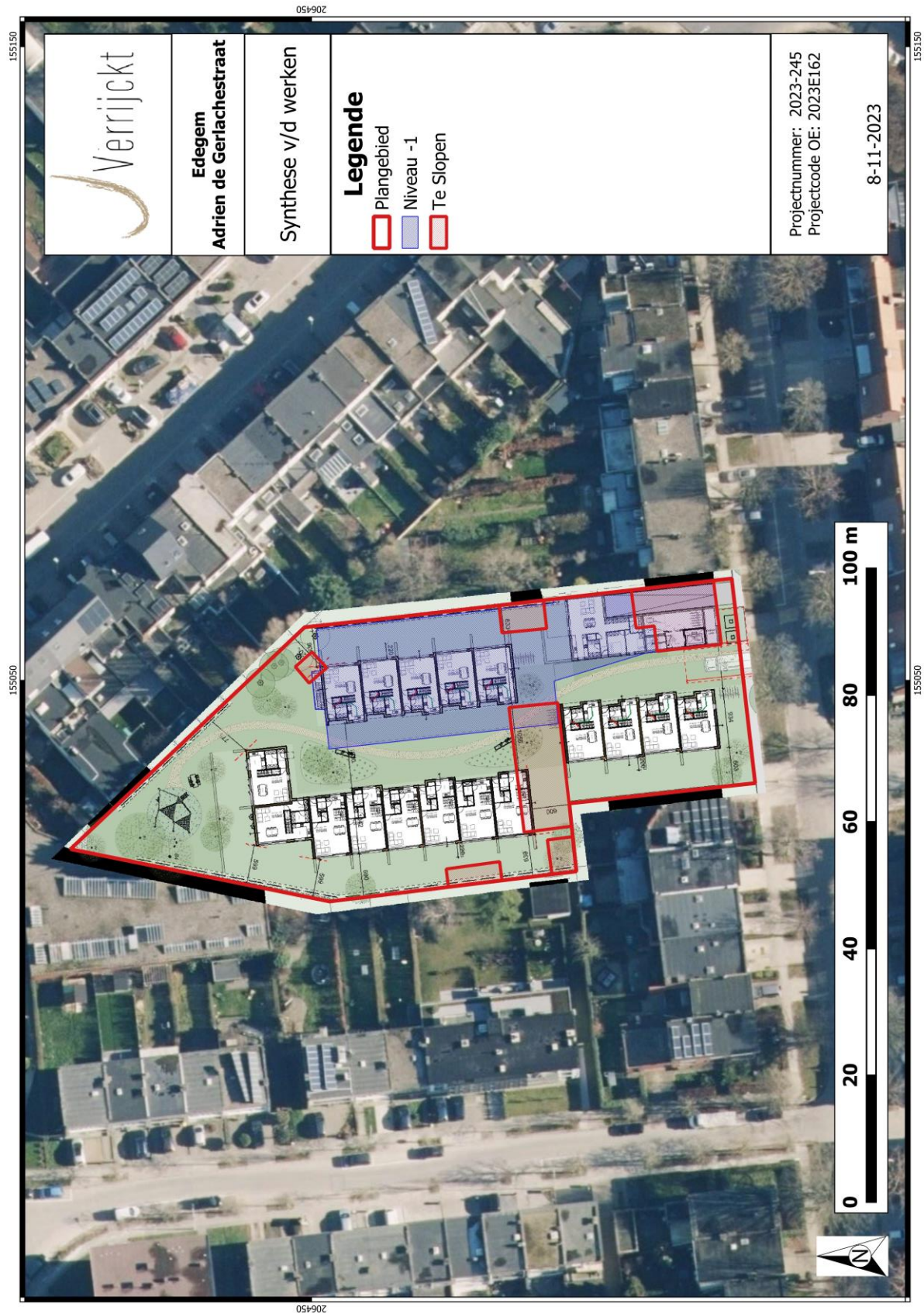
Figuur 17: Snede HH geplande werken

Figuur 18: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁸ op orthofoto⁹

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁹ AGIV 2023e

Figuur 19: Plangebied met weergave van de verschillende werken¹⁰ op orthofoto¹¹

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹¹ AGIV 2023e

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

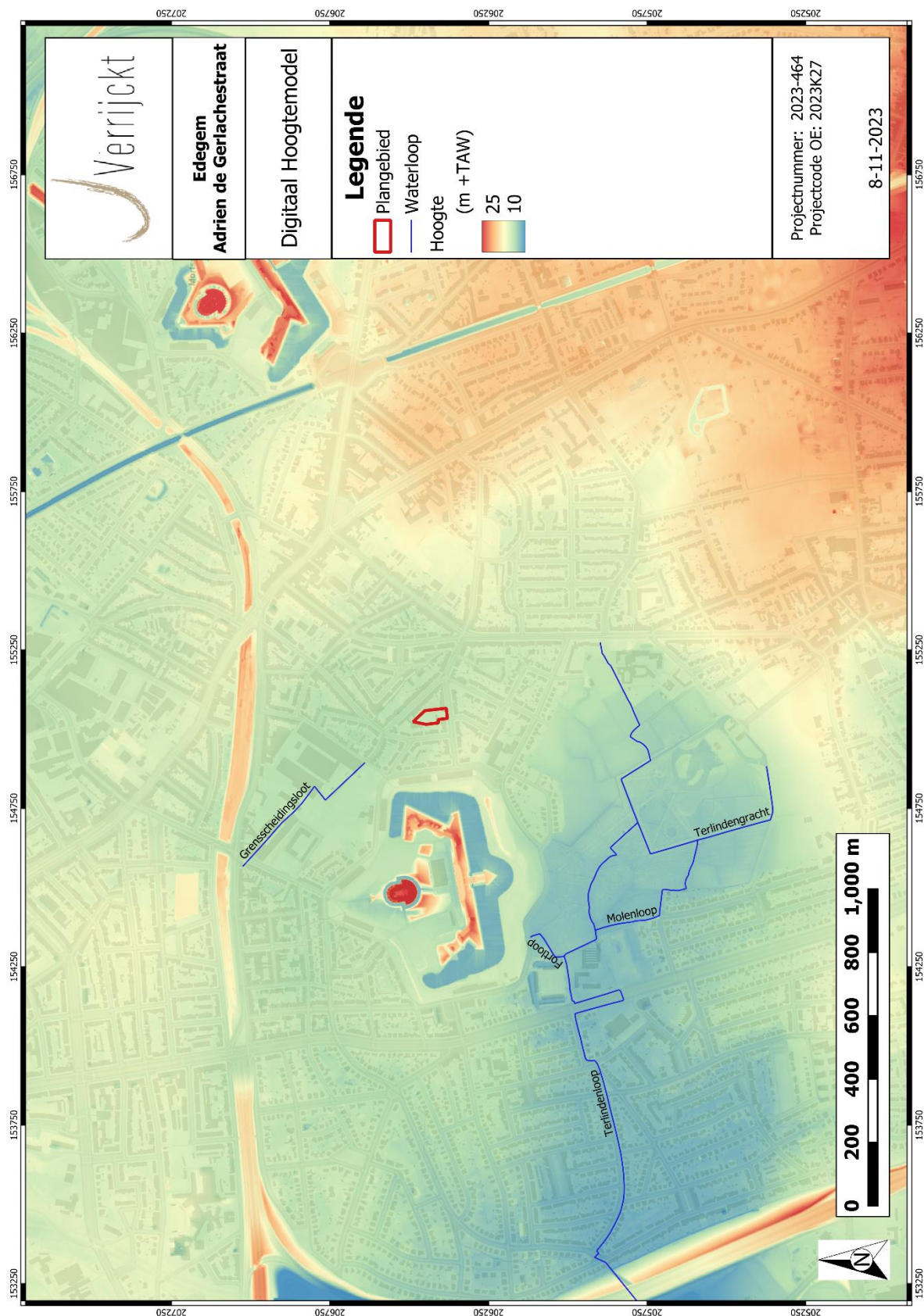
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 en 2. Het plangebied is gelegen aan de Adrien de Gerlachestraat te Edegem. Het terrein is gelegen in een woonzone met voornamelijk gesloten en halfopen bebouwing. Het terrein ligt op een afstand van 1300m ten noorden van het centrum van Edegem en op 200m ten oosten van Fort 5. Oorspronkelijk heeft het met name een rurale geschiedenis (zie ook verder).

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 10 en 25 m + TAW. Het plangebied zelf is vrij egaal en ligt op een hoogte van c. 14,5m +TAW.

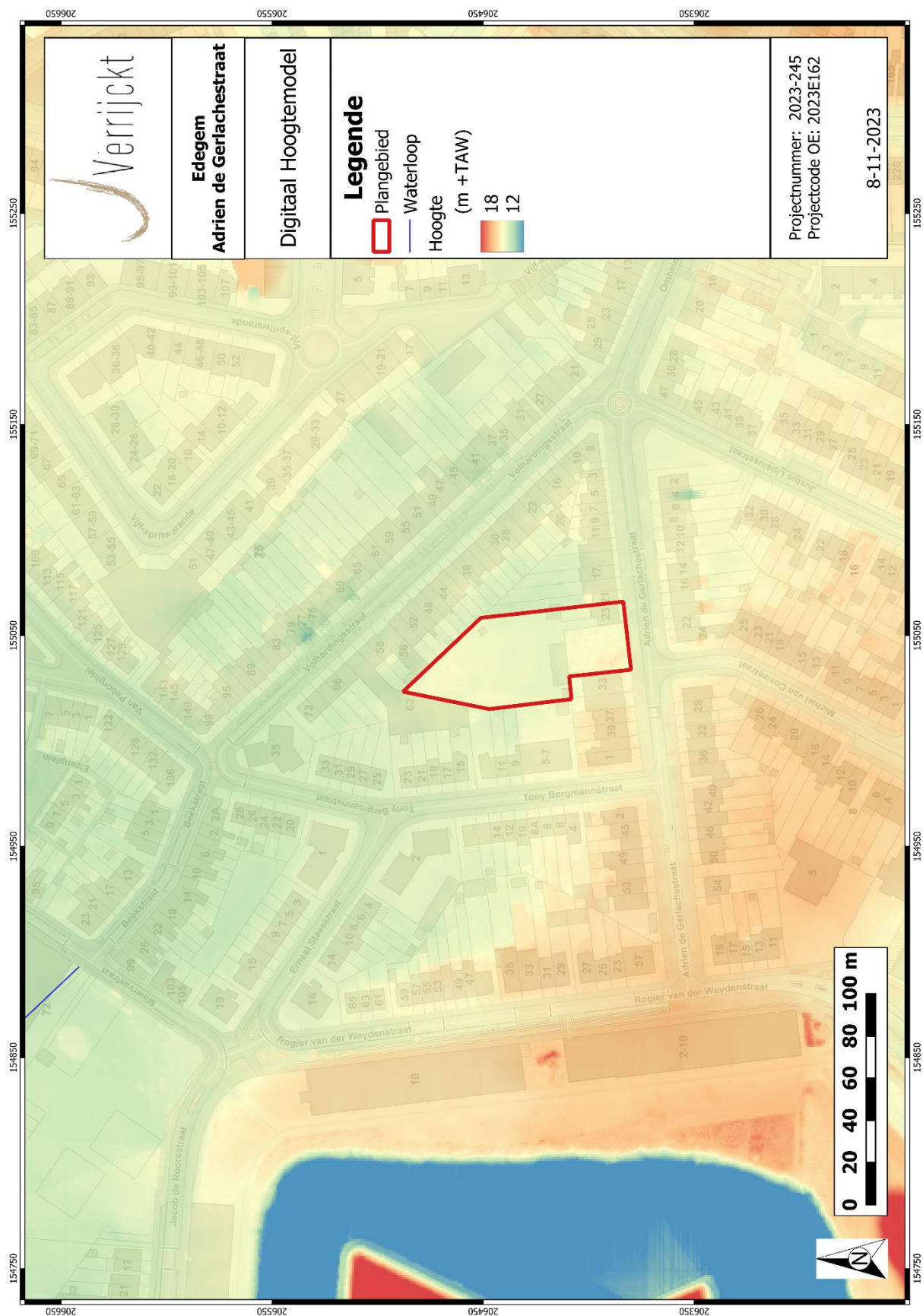
Op 200m ten noorden ligt de Grensscheidingsloot en 500 m ten zuiden loopt de Terlindenloop en -gracht. Deze monden via de Grote Struisbeek uiteindelijk uit in de Schelde.

Geomorfologisch gezien ligt het op de zachthellende noordelijke uitloper van de Boomse cuesta. De morfologie van het gebied is sterk bepaald door de tertiaire ondergrond (zie verder). Door de ontginning van deze tertiaire klei is de topografie op bepaalde plaatsen sterk vervaagd. De bovengrond bestaat uit zandige tot lemige-kleiige sedimenten door herwerking van in situ sedimenten. In hoeverre er in het plangebied hellingssedimenten verwacht worden wordt verder besproken.

Figuur 20: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)¹²

¹² AGIV 2023b

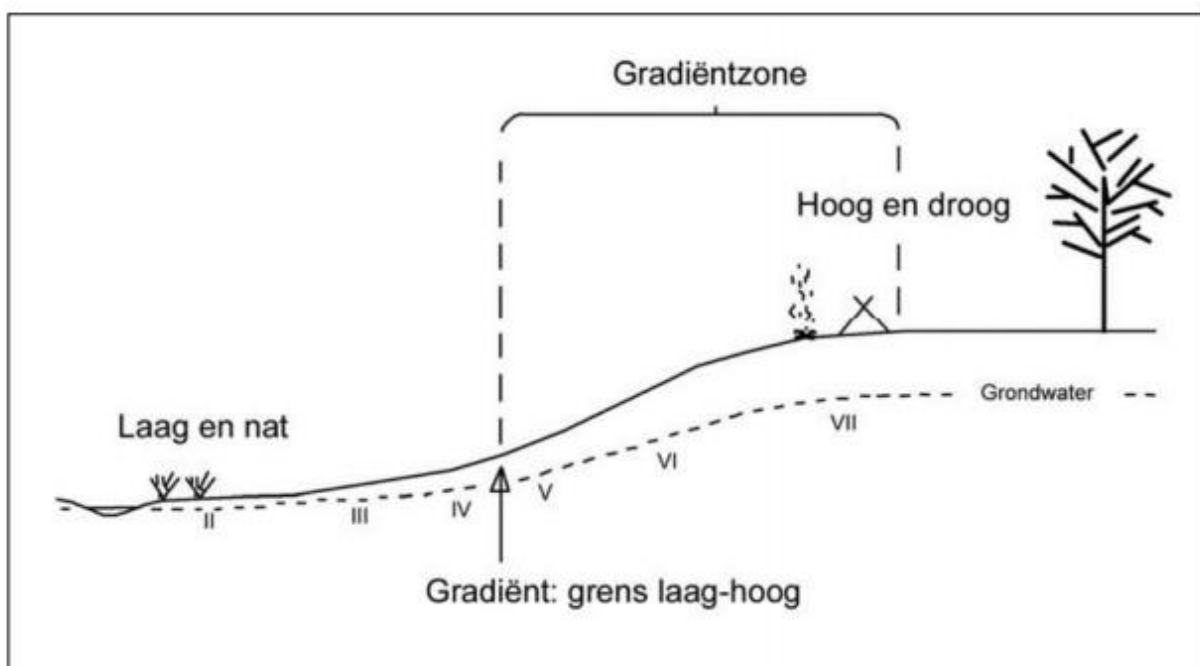
Figuur 21: Plangebied op het DHM II¹³

¹³ AGIV 2023b

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel kan geconcludeerd worden dat het plangebied gelegen is op een gradiëntzone.

Figuur 22: Illustratie gradiëntzone

1.4.3 Geologische situering

PALEOGEEN EN NEOGEEN (TERTIAIR)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Berchem die omschreven wordt als “donkergroen tot zwart zand, sterk glauconiethoudend, plaatselijk schelpen, onderaan kleihoudend”. De top van dit pakket zit op c. 10m +TAW.

QUARTAIR 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als 1. Hierbij bestaan de quartaire sedimenten uit eolische afzettingen van het weichseliaan, mogelijk vroeg-holoceen en/of hellingssediementen van het quartair.

QUARTAIR 1/50.000

Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als D. Dit wijst op eolische afzettingen uit het eind-weichseliaan, overgang naar het holoceen.

1.4.4 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem binnen het plangebied gekarteerd als bebouwde zone. De bebouwing en verharding kunnen de bodem verstoord hebben. In de ruimere omgeving komen volgende bodemtypes voor:

Ldc-bodem of: Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

De waterhuishouding van deze groep matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen; ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. Een mergelsubstraat, dat alleen in de Moervaartvallei voorkomt, zal gunstig de kalktoestand van de bodems beïnvloeden; verder is een veensubstraat geassocieerd met de meest natte component bij deze matig natte bodems. De bodems waarbij het Tertiair nagenoeg dagzoomt (. . x) hebben een zeer wisselvallige waterhuishouding. Te nat in de winter en te verdrogend in de nazomer. Rationeel gebruik als akkerland vraagt drainering en in die omstandigheden kunnen alle gewassen er goede opbrengsten geven. Ze zijn zeer geschikt voor weiland. De bodems met ondiep Tertiair (. . x) geven onregelmatige oogsten in functie van de verdeling van de neerslag. Het valt te overwegen deze bodems met niet bepaalde profielontwikkeling (. . x) in het bosareaal op te nemen. Mits verzorgde kunstmatige drainage zijn de bodems ook geschikt voor extensieve groenteteelt.

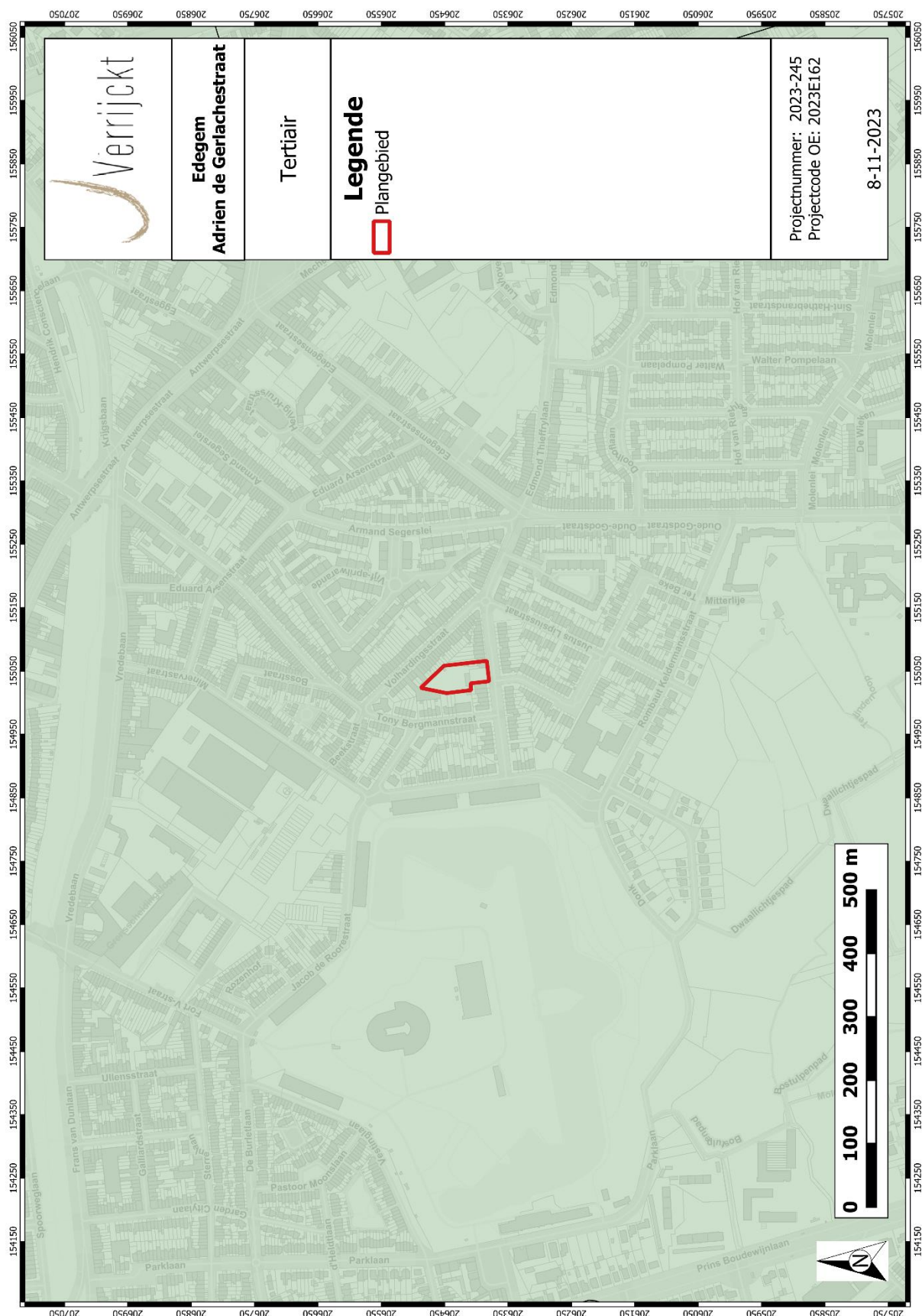
Lda-bodem of Matig natte zandleembodem met textuur B horizont

De waterhuishouding van deze groep matig gleyige zandleemgronden heeft enige beperkingen; ze zijn te nat in de winter en blijven lang fris in de lente. Een onderliggend zandig substraat oefent een zekere drainerende werking uit. Het omgekeerde doet zich voor bij het voorkomen van een klei of klei-zandsubstraat. Een mergelsubstraat, dat alleen in de Moervaartvallei voorkomt, zal gunstig de kalktoestand van de bodems beïnvloeden; verder is een veensubstraat geassocieerd met de meest natte component bij deze matig natte bodems. De bodems waarbij het Tertiair nagenoeg dagzoomt (. . x) hebben een zeer wisselvallige waterhuishouding. Te nat in de winter en te verdrogend in de nazomer. Rationeel gebruik als akkerland vraagt drainering en in die omstandigheden kunnen alle

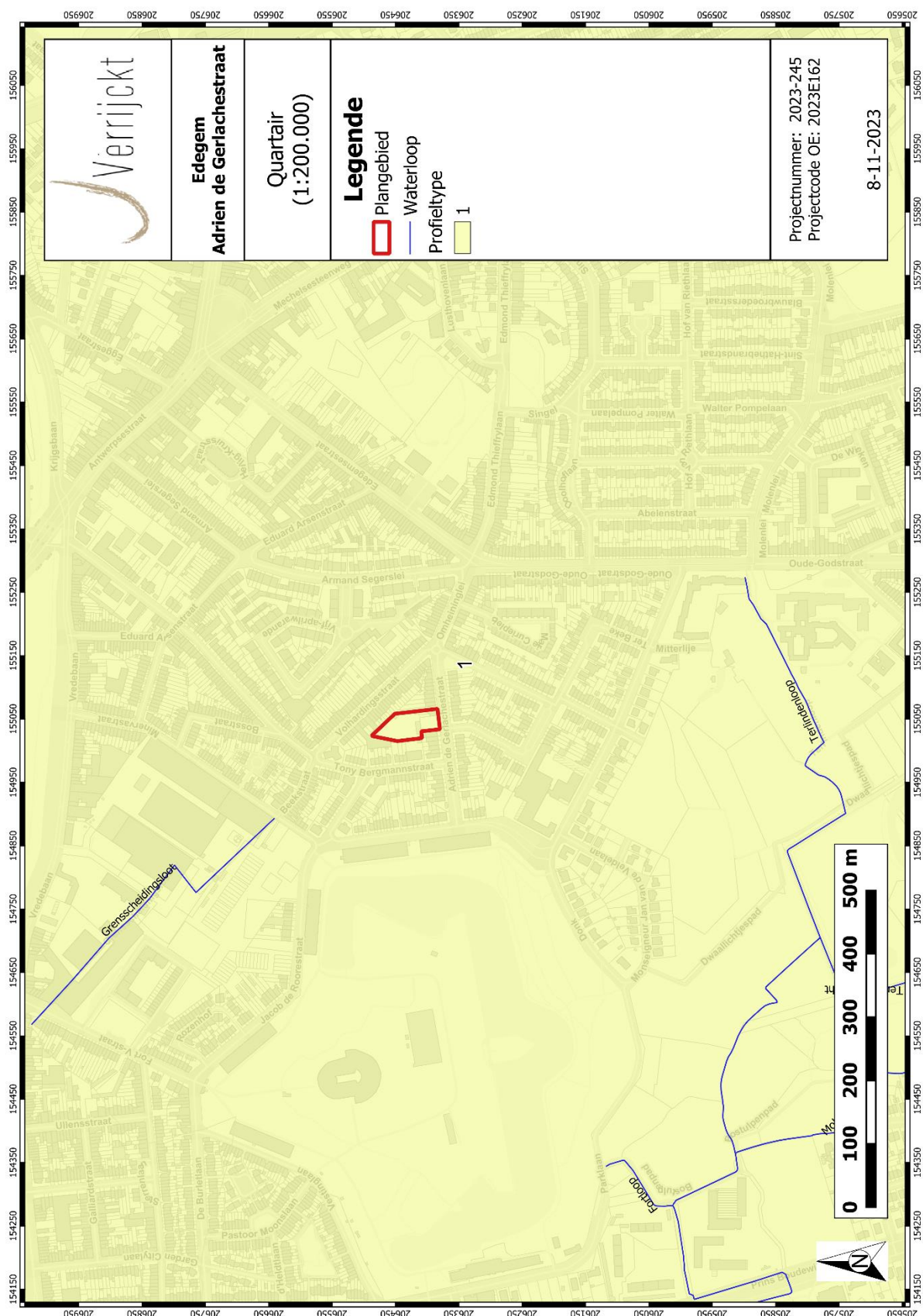
gewassen er goede opbrengsten geven. Ze zijn zeer geschikt voor weiland. De bodems met ondiep Tertiair (. . x) geven onregelmatige oogsten in functie van de verdeling van de neerslag. Het valt te overwegen deze bodems met niet bepaalde profielontwikkeling (. . x) in het bosareaal op te nemen. Mits verzorgde kunstmatige drainage zijn de bodems ook geschikt voor extensieve groenteteelt.

Lca-bodem of Matig droge zandleembodem met textuur B horizont

Bij deze matig droge zandleemgronden beginnen de roestverschijnselen tussen 80 en 120 cm. De bodems kunnen enigszins te nat zijn in vochtige seizoenen; geen noemenswaardige verdrogingsverschijnselen in de zomer. Deze bodems kunnen voor de traditionele landbouw beschouwd worden als de beste gronden binnen de Zandstreek. Ze zijn geschikt voor de meereisende teelten (tarwe, suikerbieten) mits gepaste bemesting. Voor fruitteelt en tuinbouw zijn deze bodems aangewezen en vergelijkbaar met de droge zandleembodems. Wel kan een matige drainering soms gunstig zijn.

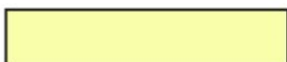

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2023b

Figuur 24: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000¹⁵

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2023c

1

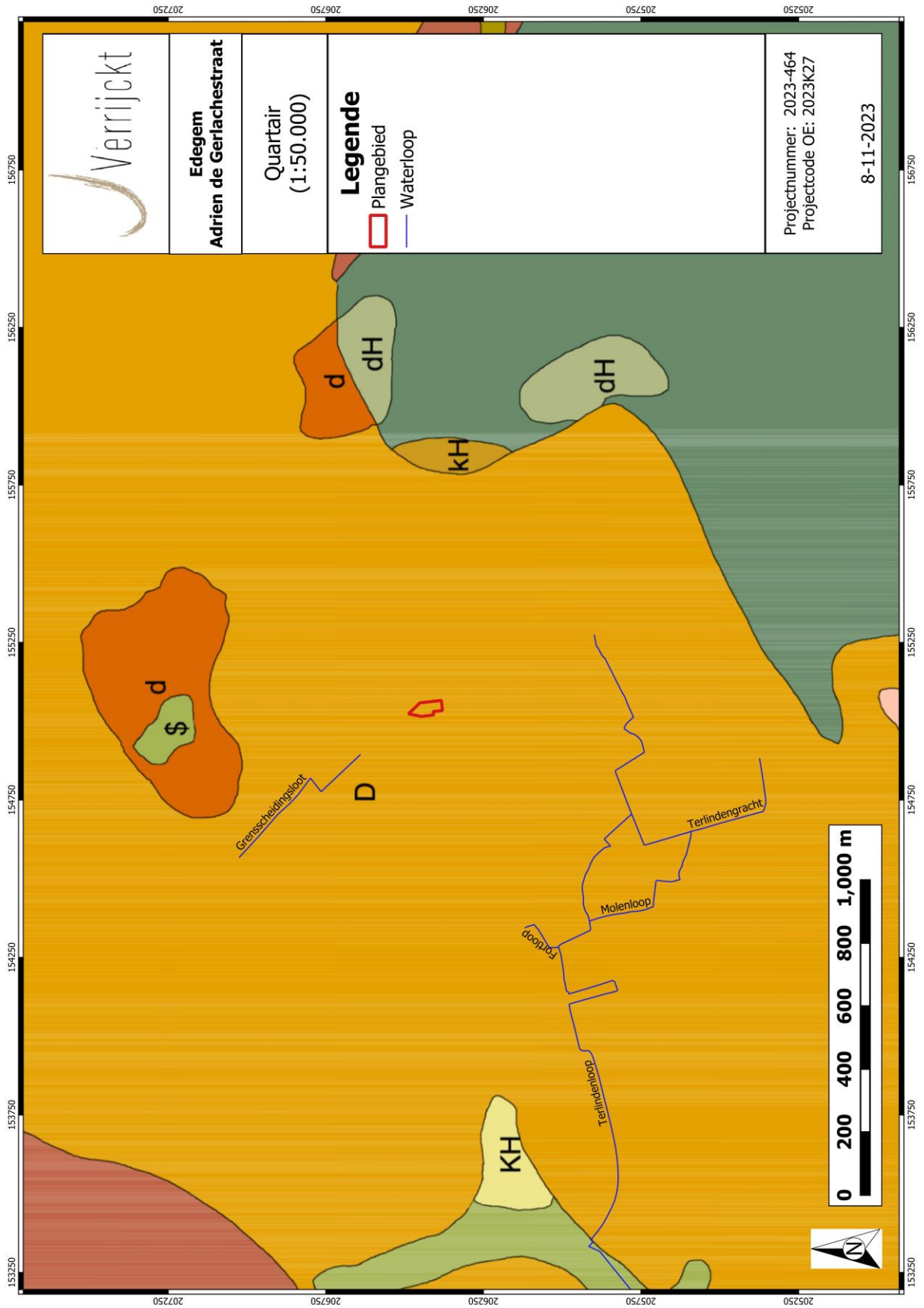
ELPw en/of HQ

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 25: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied¹⁶

¹⁶ DOV VLAANDEREN 2023c

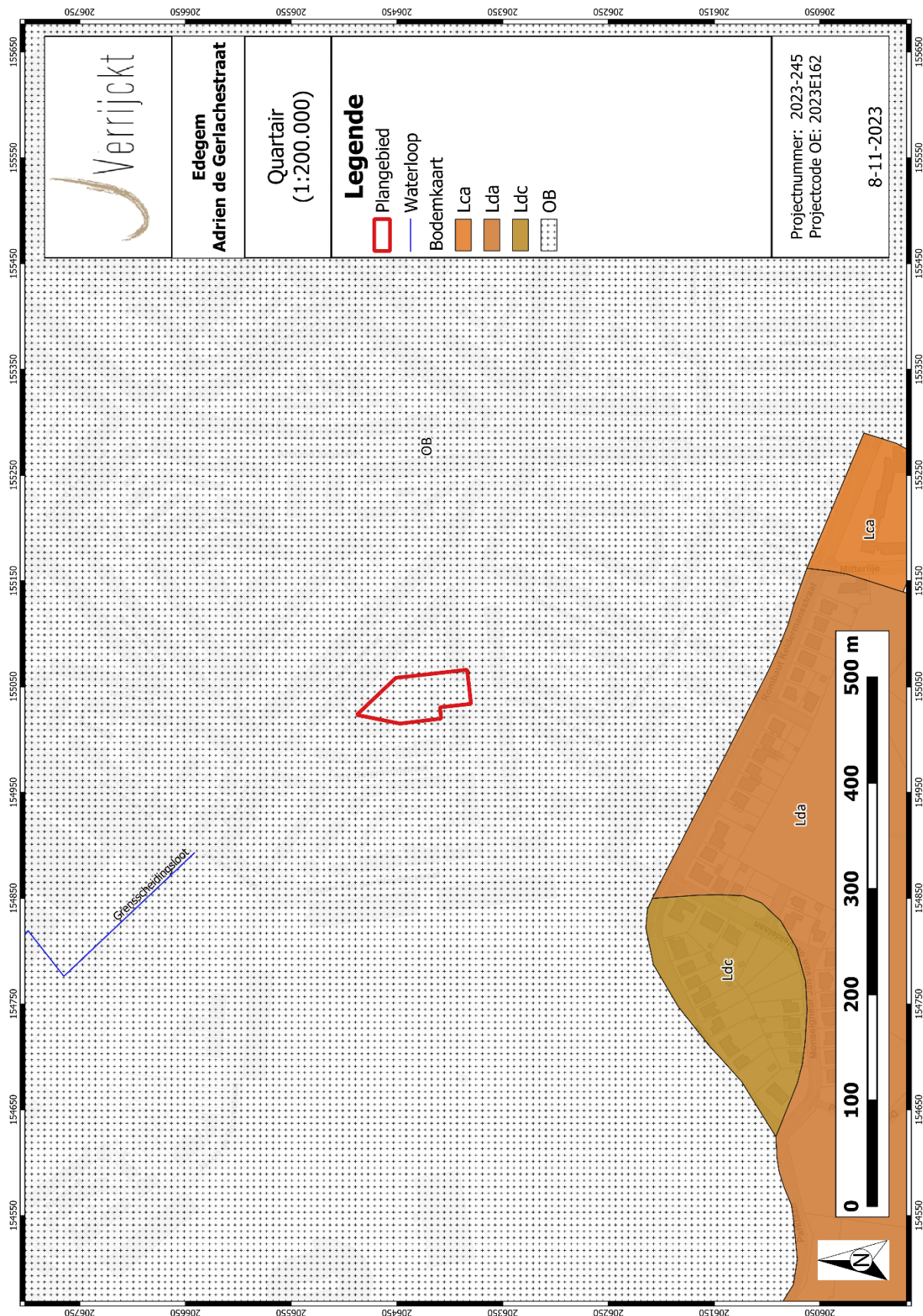
Figuur 26: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000¹⁷

¹⁷ DOV VLAANDEREN 2023c

<i>Sedimentgenese</i>	<i>Continentaal klastisch en Colluvium</i>		<i>Continentaal klastisch (eolisch)</i>	
<i>Chronostratigrafie</i>				
<i>Holoceen</i>	fijn k	grof K Alluvium	Ø stuifzanden	
<i>Eind-Weichseliaan Pleistoceen Holoceen overgang</i>	fijn b	grof B	fijn d	grof D
<i>Weichseliaan</i>	fijn f	grof F	niveo-eolisch (loess) n	
<i>Vroeg-Weichseliaan</i>	Rv valleibodemgrind			
<i>Vroeg-Pleistoceen</i>				

Figuur 27: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50 000 betreffende het plangebied¹⁸

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2023c

Figuur 28: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁹

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2023a

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Edegem.

Edegem behoort samen met drie andere Edegemse plaatsnamen tot de vroegmiddeleeuwse *ingaheem*-formaties. Ze zijn gevormd door een familienaam + *ingen* of *inga-heem* en gaan terug tot de Merovingische en Karolingische nederzittingsformaties. Er is een verband tussen deze dichte groep vroegmiddeleeuwse toponiemen en de vruchtbare leembodem van de zone onmiddellijk ten oosten en ten zuidoosten van Antwerpen. Edegem is voor het eerst vermeld in 1173 in verband met de kerk te Buizegem. Tot in de 19de eeuw was Edegem een uitgesproken landbouwgemeente met enkele kastelen. De bouw van Fort V tussen 1860-1866 heeft het landschap en bewonersaantal echter sterk beïnvloed. Dit leidde onder meer tot de aanleg van een spoorweg en een aantal steenbakkerijen. Stedelingen begonnen zich vanaf het einde van de 19de eeuw in Edegem te vestigen, waardoor hoeves en landbouwgronden plaats moesten ruimen voor villa's. Deze trend zette zich nog sterker door na 1950. Zo werd de Adrien de Gerlachestraat c. 1961 aangelegd.²⁰

1.4.6 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart ligt het projectgebied op een akker met in het noorden een drassig terrein. Er is geen bebouwing aanwezig, deze is met name geconcentreerd nabij de omliggende gehuchten.

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (*sentiers*). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

²⁰ <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/1731> en <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/13681>

Op de Atlas der Buurtwegen is te zien dat het terrein onbebouwd is en vermoedelijk in gebruik als akker.

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart zien we een onbebouwd terrein maar wel gelegen aan de rand van een weg. Ten westen is het toekomstige fort reeds gekarteerd.

POPP (1842-1879)

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).

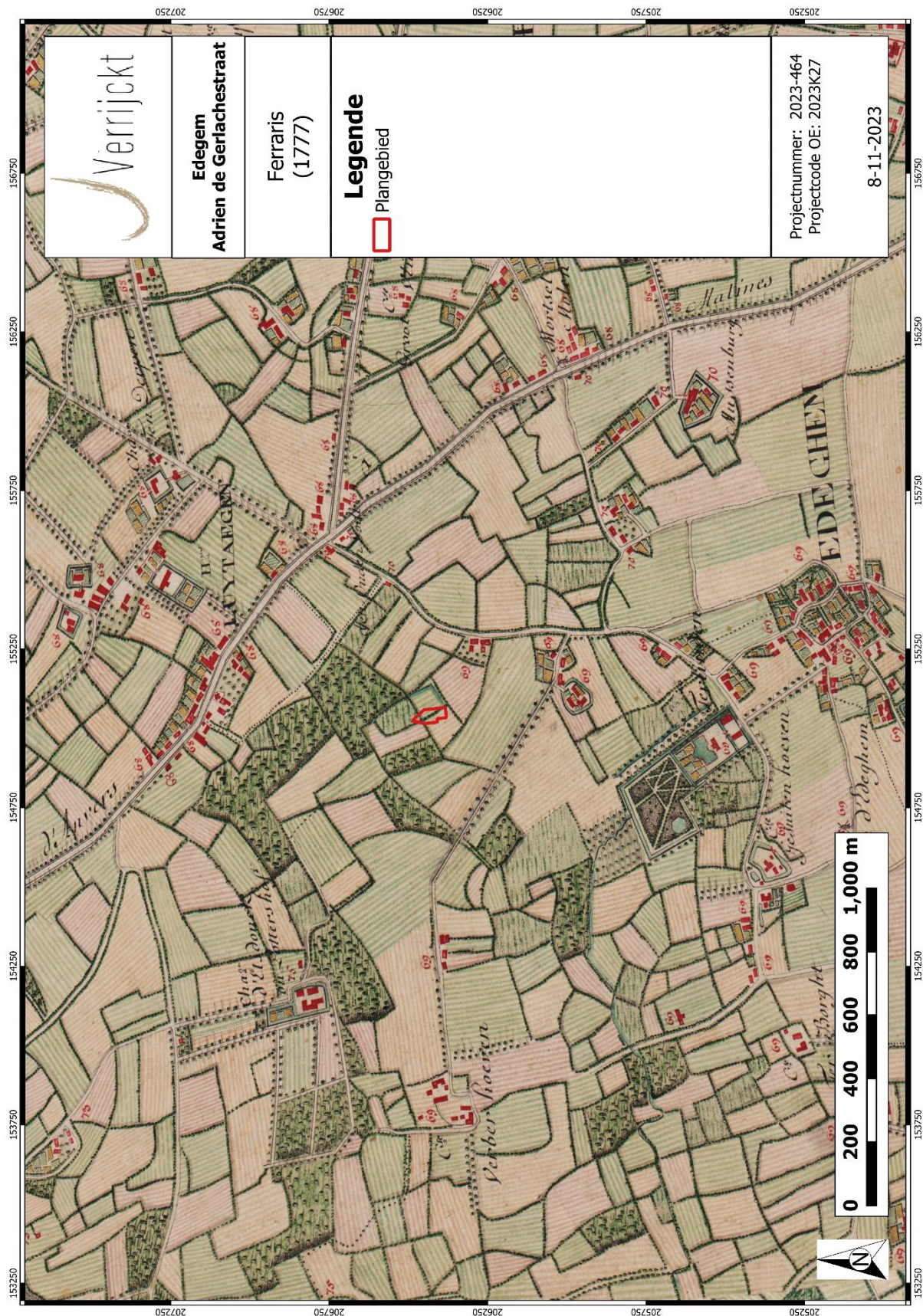
Op de Popp-kaarten staat het plangebied als onbebouwd aangeduid. De eerder vermelde weg is hier niet te zien.

TOPOGRAFISCHE KAART 1873, 1904, 1939, 1969, 1981, 1989

De topografische kaarten geven een overzicht van c. een eeuw. De kaarten van 1873 en 1904 zijn quasi hetzelfde en tonen aan dat het plangebied gelegen is op de hoogtelijn van 14m. Het plangebied is onbebouwd en vermoedelijk als akker in gebruik. Er is een weg die ten zuidoosten loopt. Net ten noorden is een drassige weide gekarteerd. De situatie in 1939 is al sterk geëvolueerd nabij de grote wegen is de bebouwing sterk toegenomen. Het plangebied is evenwel ongewijzigd. Aan de zuidzijde loopt een brede weg richting het fort. In 1961 zou de huidige straat zijn aangelegd. Sindsdien is het terrein als bebouwde zone gekarteerd.

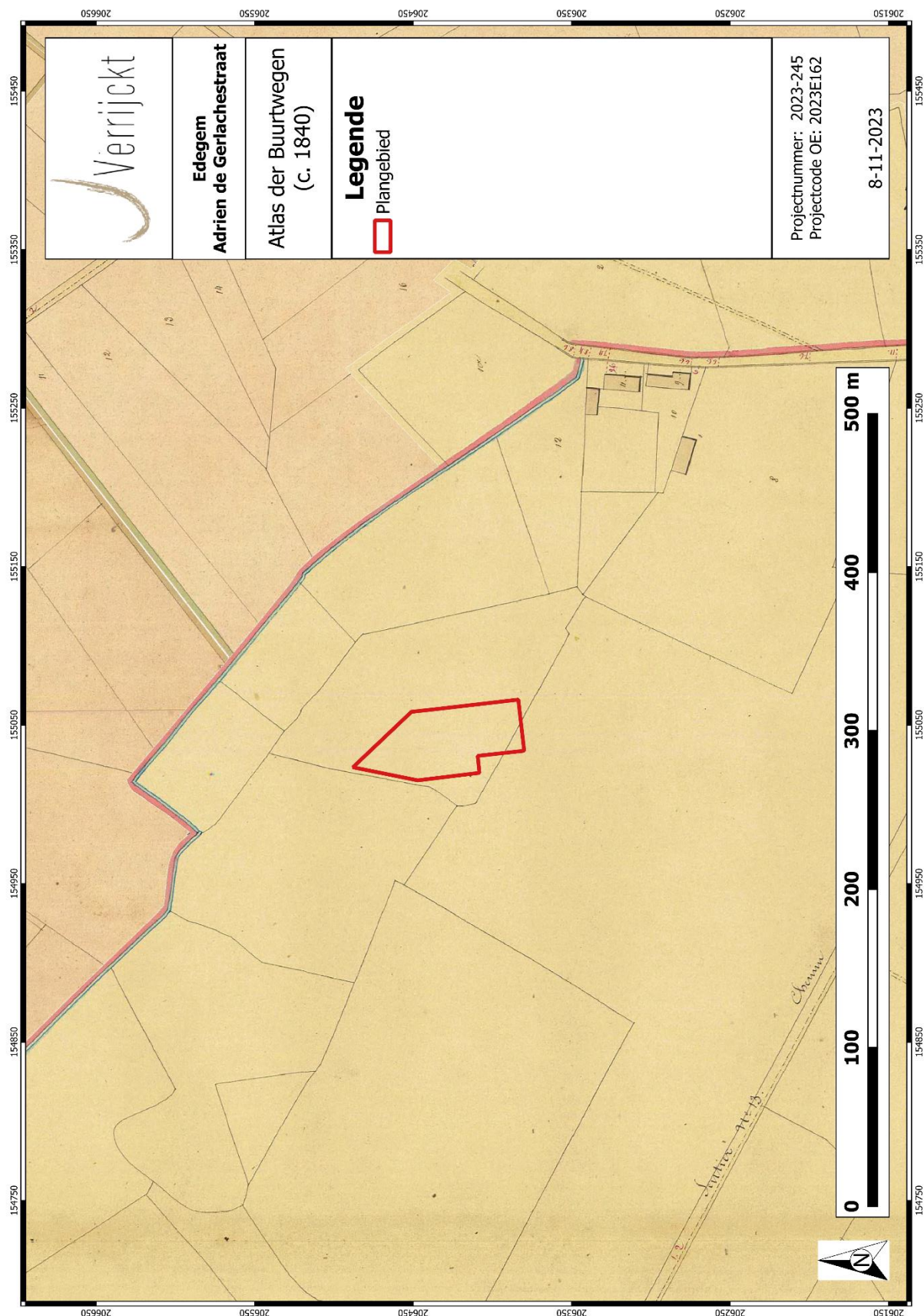
ORTHOFOTO 1971, 1989, 2000-2003 EN 2013-15

Op de orthofoto van 1971 is te zien dat het plangebied reeds de huidige bebouwing heeft. Centraal lijkt verharding aanwezig te zijn. Een zelfde maar gelijkaardig beeld is te zien op de foto uit 1989. Ook de recentere foto's tonen gelijkaardige layout en gebruik tot op vandaag.

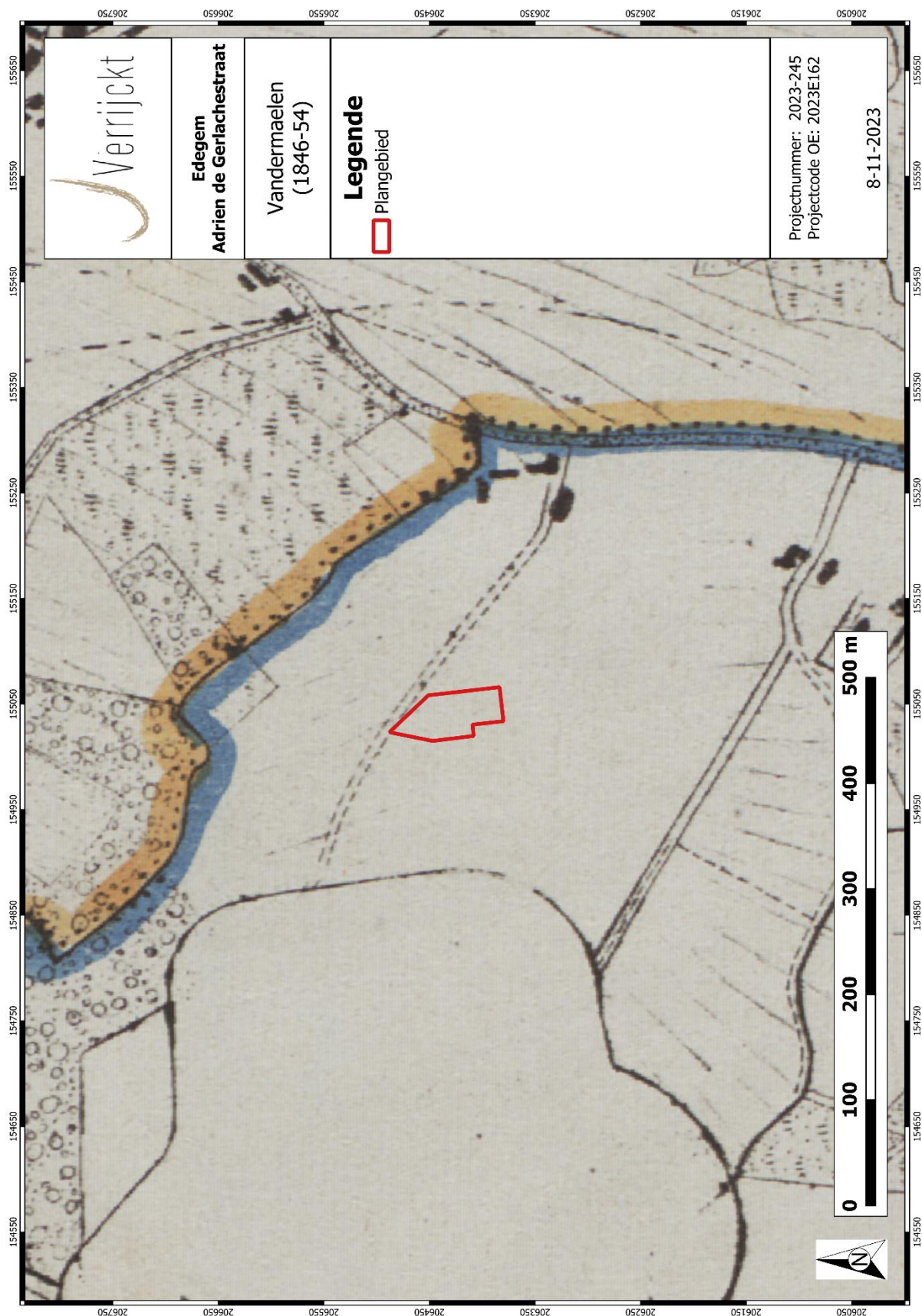
Figuur 29: Plangebied op de Ferriskaart²¹

²¹ GEOPUNT 2023c

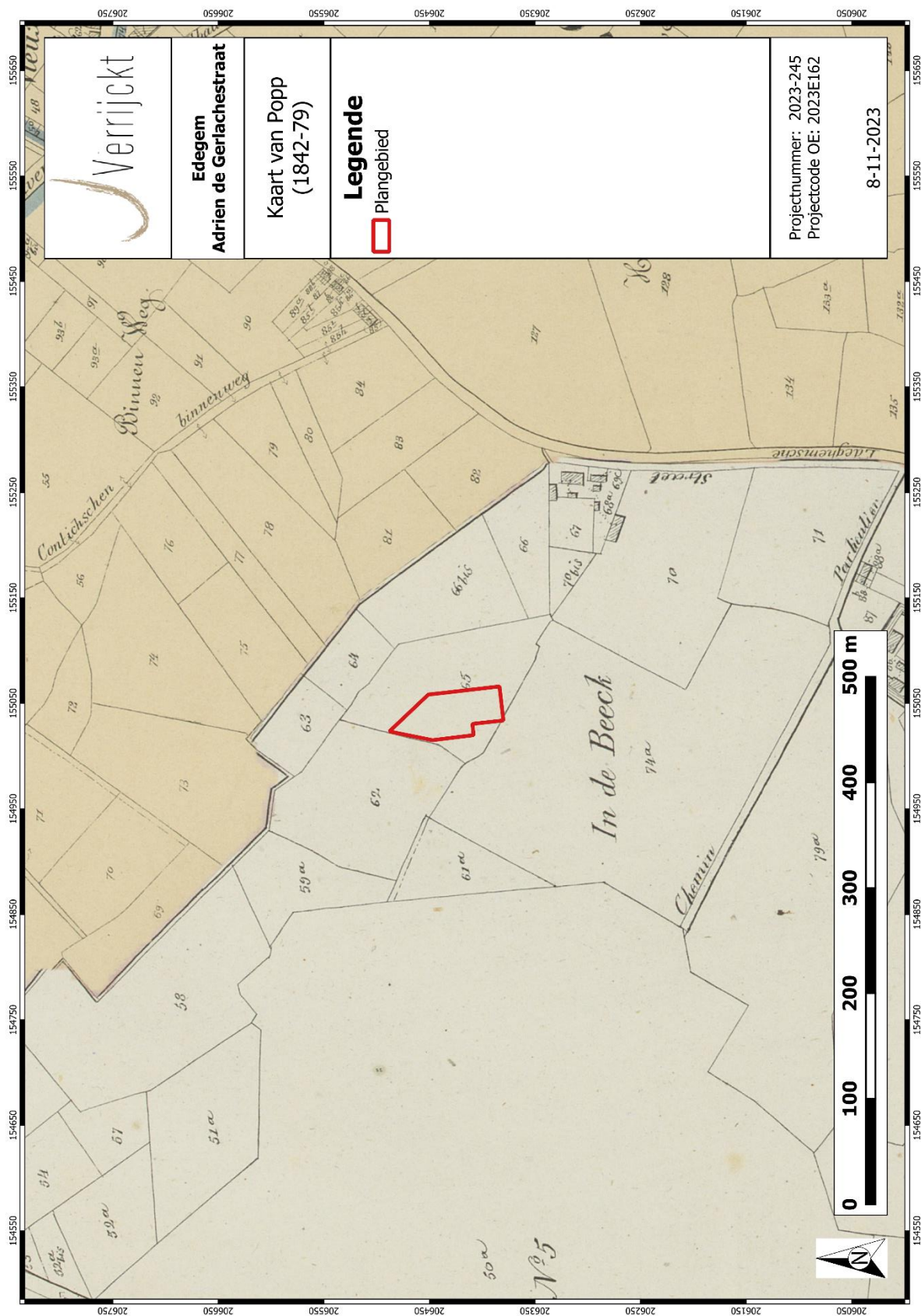
Figuur 30: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²²

²² GEOPUNT 2023b

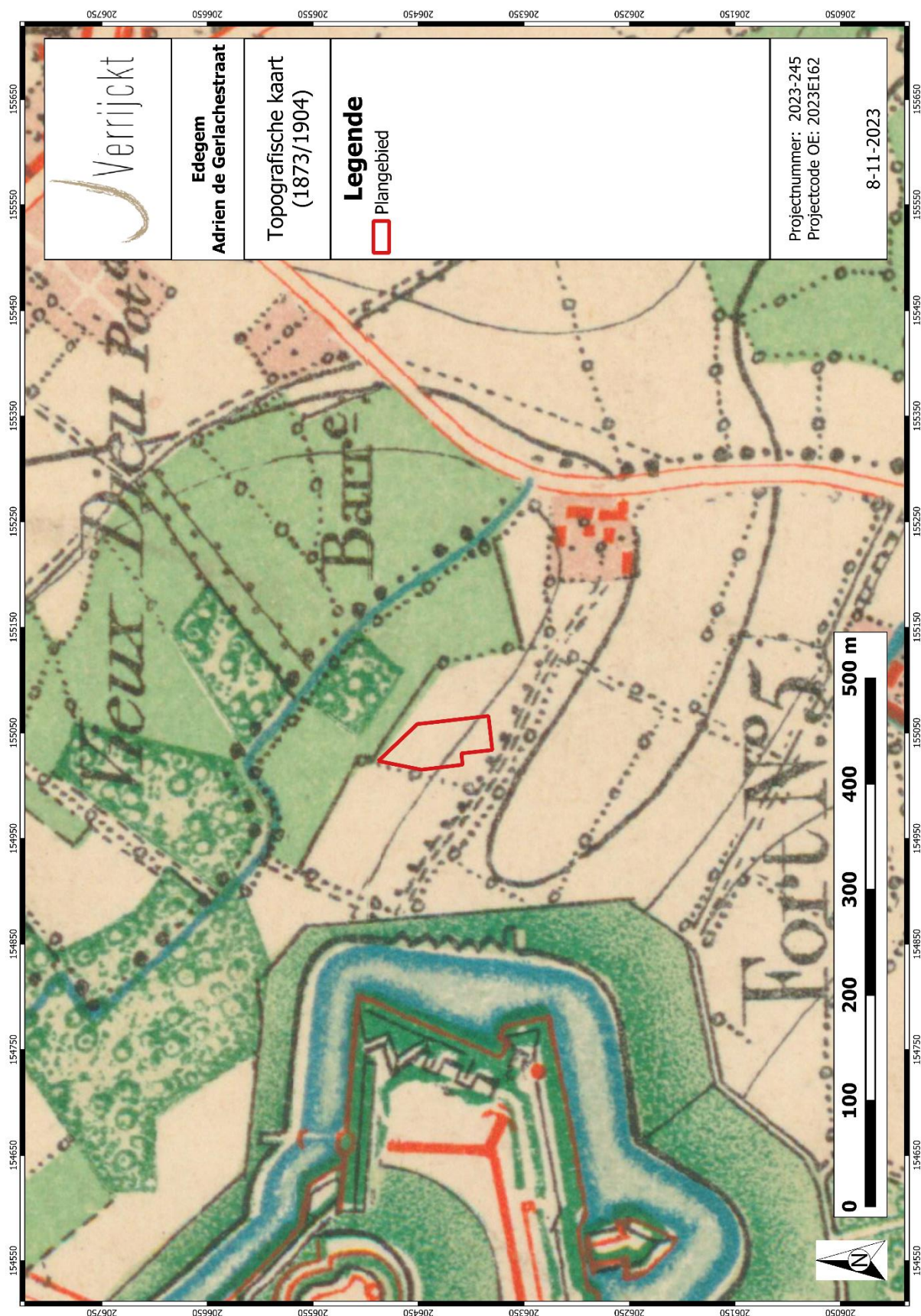
Figuur 31: Plangebied op de Vandermaelenkaart²³

²³ GEOPUNT 2023d

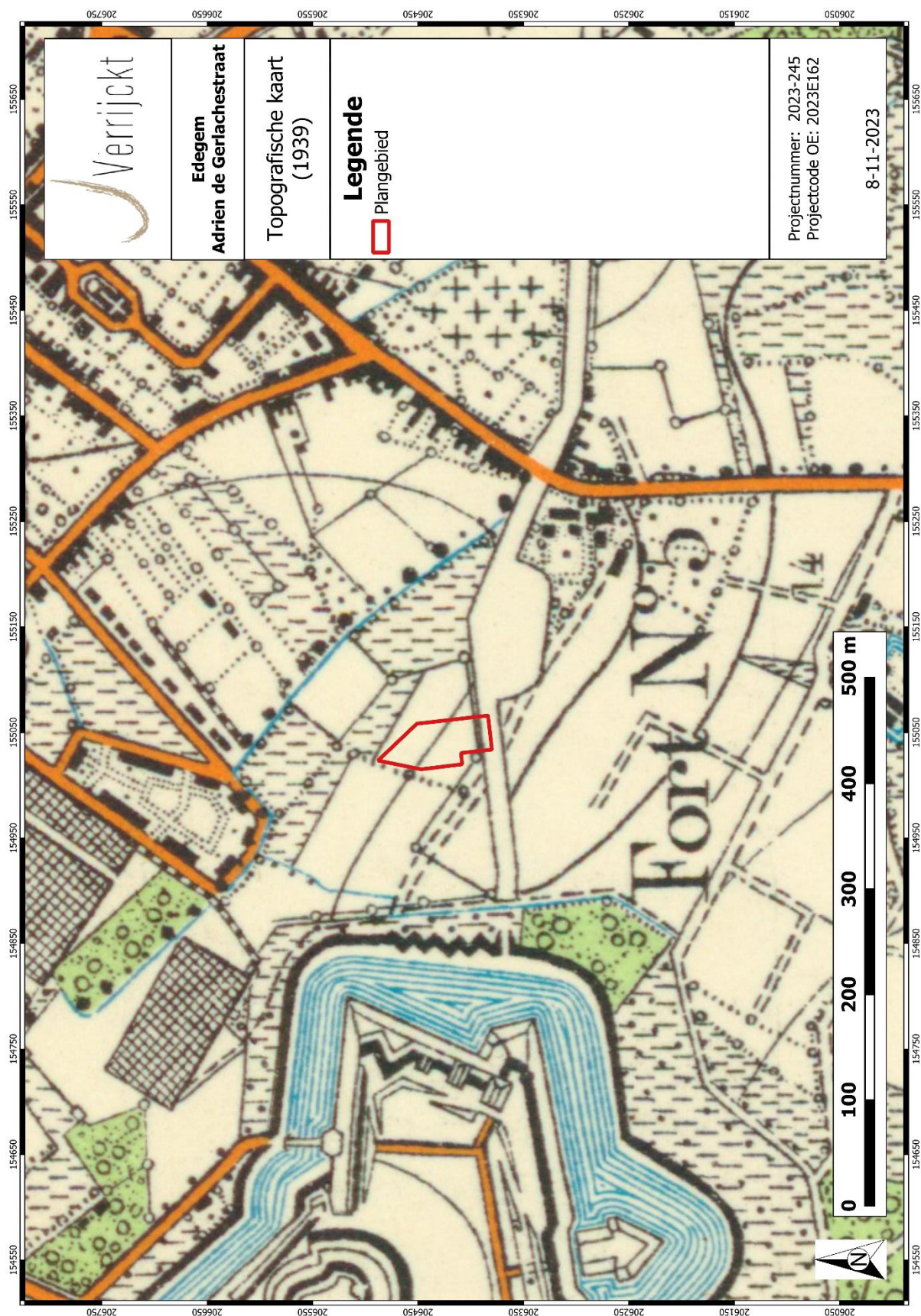
Figuur 32: Plangebied op de Poppkaart²⁴

²⁴ GEOPUNT 2023e

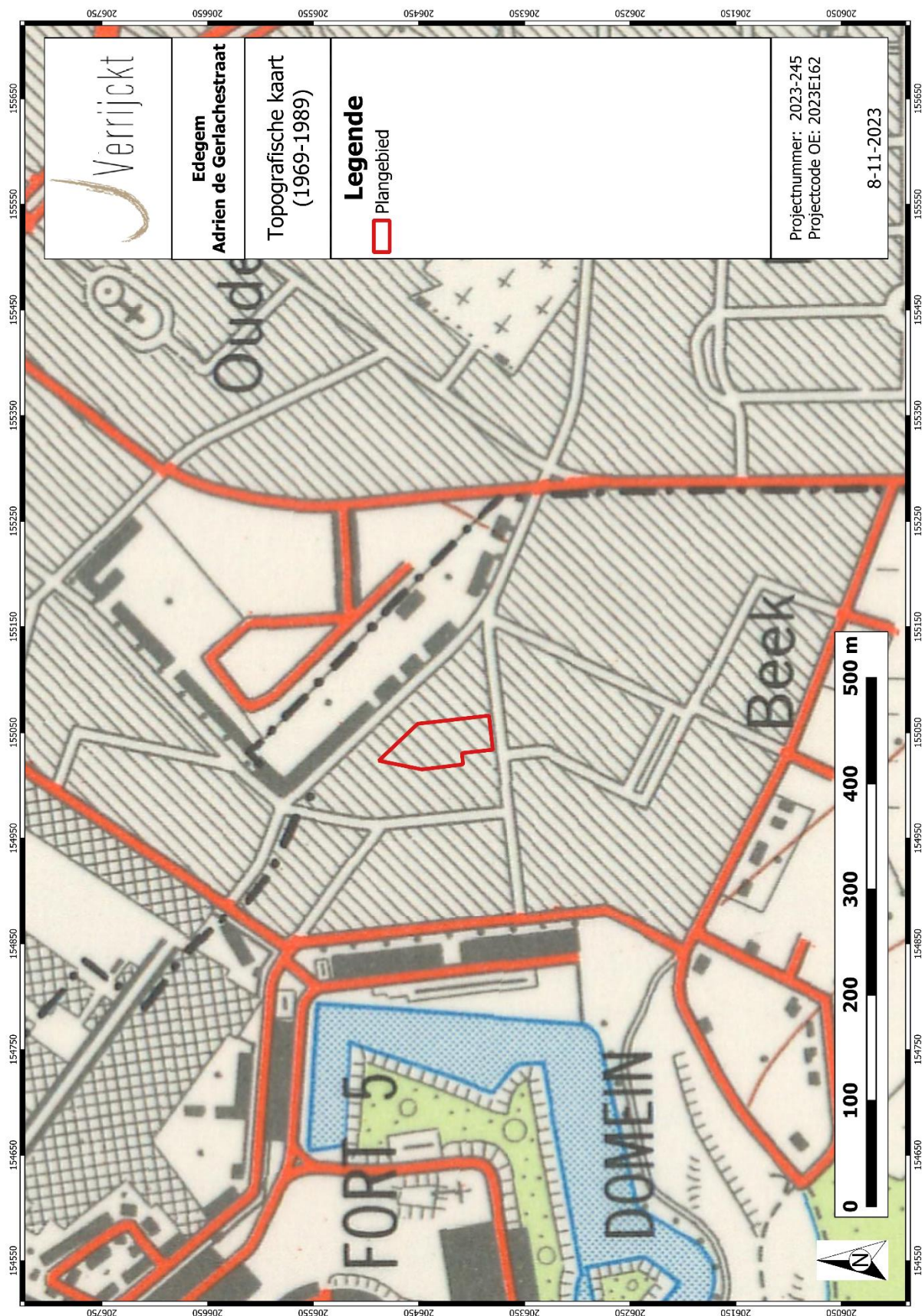
Figuur 33: Plangebied op de topografische kaart uit 1873²⁵

²⁵ CARTESIUS 2023

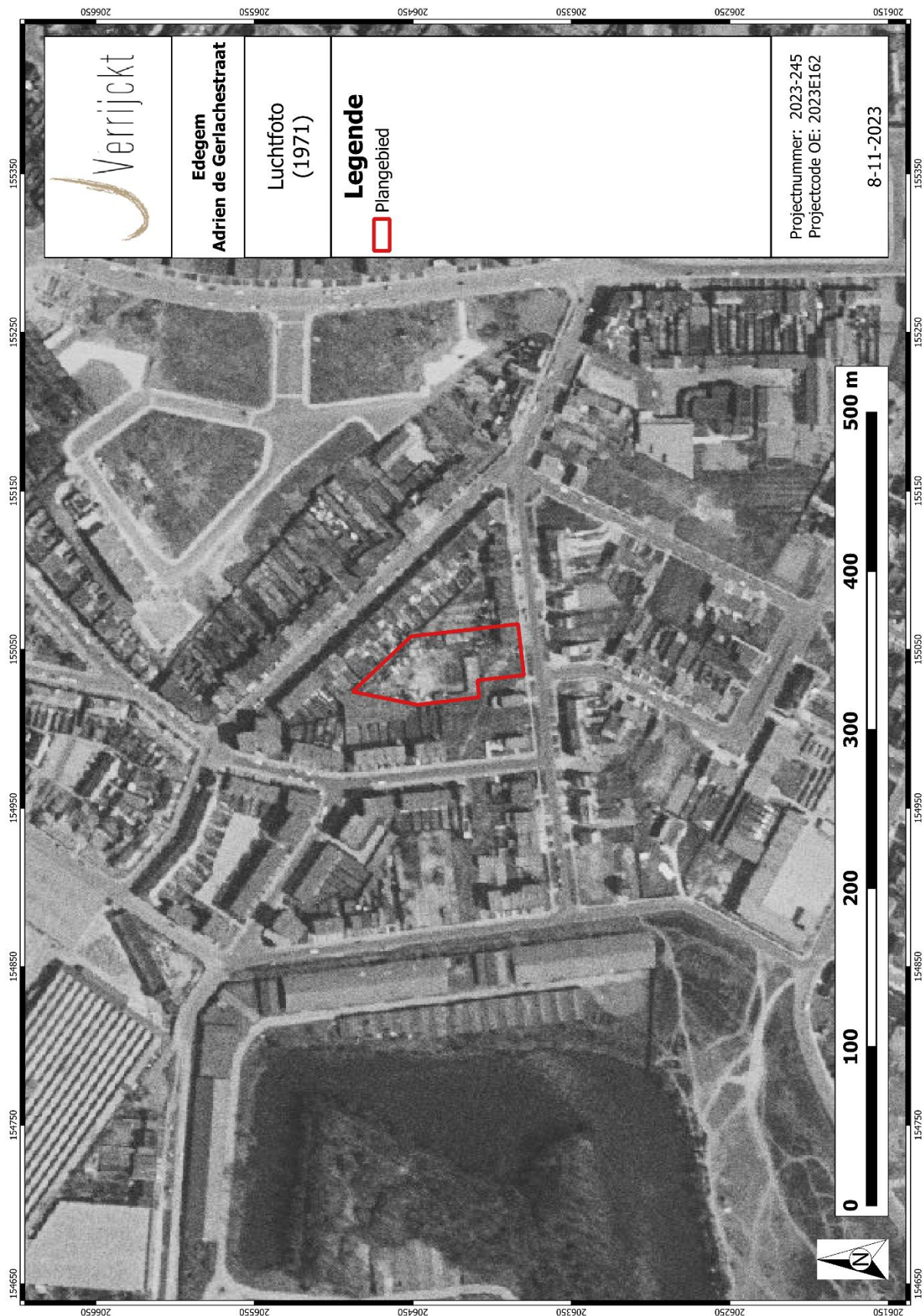
Figuur 34: Plangebied op de topografische kaart uit 1939²⁶

²⁶ CARTESIUS 2023

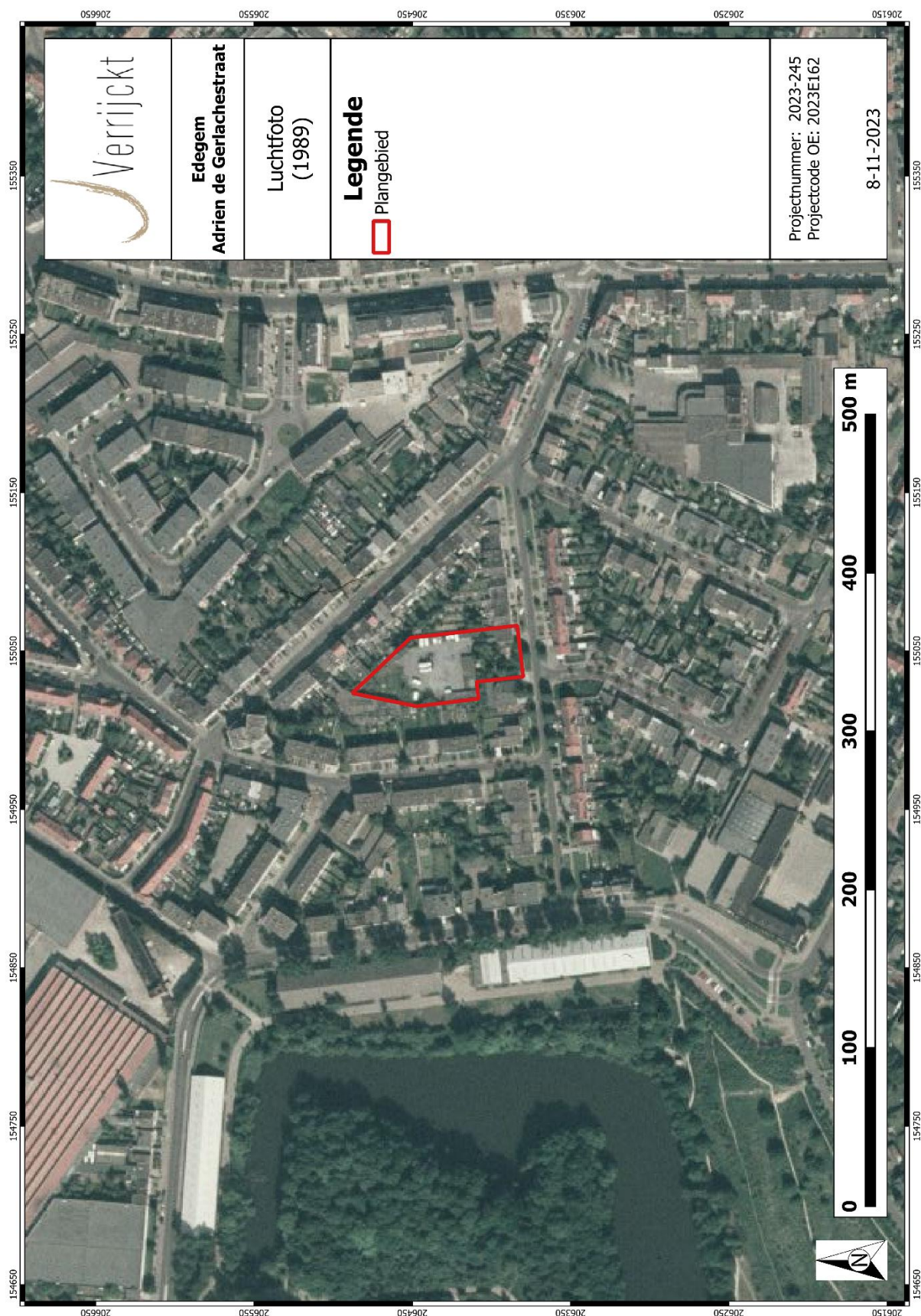
Figuur 35: Plangebied op de topografische kaart uit 1969²⁷

²⁷ CARTESIUS 2023

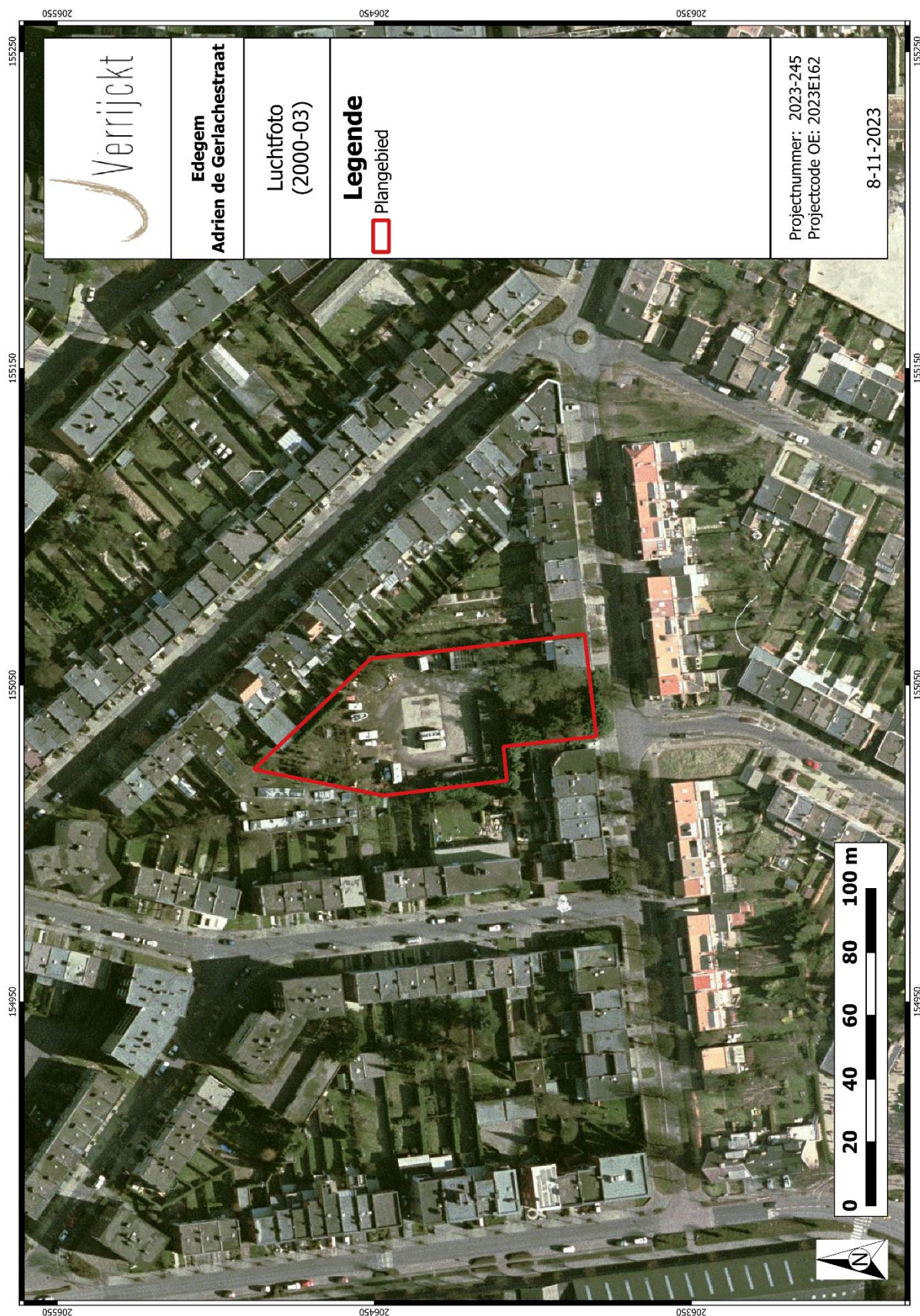
Figuur 36: Plangebied op de luchtfoto uit 1971²⁸

²⁸ GEOPUNT 2023

Figuur 37: Plangebied op de luchtfoto uit 1989²⁹

²⁹ GEOPUNT 2023

Figuur 38: Plangebied op de luchtfoto uit 2000-03³⁰

³⁰ GEOPUNT 2023

Figuur 39: Plangebied op de luchtfoto uit 2013-15³¹

³¹ GEOPUNT 2023

1.4.7 Archeologisch bronnen

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³²

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
105118	Edegem, De Beek 1	Hoeve	Middeleeuwen	cartografie
113024	Edegem, Drie Eikenstraat, Hof ter Linden	Dorpskasteel, beschermd monument	Late middeleeuwen (13 ^{de} eeuw)	ARREN P. (1982): Kastelen in Vlaanderen. Ter Linden, in: Hobonia. Kulturele Heemkring Hoogboom, jg. XI, jan-febr-maa, pp. 25-41.
113043	Mortsel, Kapel Ouden Godt	Kapel	Mogelijk vroegmiddeleeuwse houten voorganger, 16 ^{de} eeuw	STOCKMANS J.B. (1975): Geschiedenis der gemeente Mortsel: met aanhangsels over Edegem, Hove,...Aertselaer, Antwerpen, Antwerpen, pp. 316-317 [anastatische herdruk van uitgave uit 1882].
220079	Mortsel, Lusthovenlaan I	Drie kuilen aangetroffen bij archeologisch onderzoek, aardewerk	Bronstijd, ijzertijd	Demoen D. & Vander Cruysen M. 2014: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Mortsel Lusthovenlaan, BAAC Vlaanderen Rapport 109.
224189	Edegem, Prins Boudewijnlaan	Archeologisch onderzoek: aantal greppels, paalsporen en kuilen	(sub)recent	Mesdagh B. 2018: Nota. Verslag van de resultaten, Edegem Prins Boudewijnlaan (prov. Antwerpen).
366088	Edegem, Fort 5	Deel van de fortengordel/Brialmontgordel	1859-1864	Migom S. 2010: Een harnas van baksteen en beton. De Antwerpse fortengordels, Antwerpen.
984256	Mortsel, Minervastraat 44, Erlafabriek	Fabriek waar tijdens WOII Duitse Messerschmitt Bf109 werden hersteld, gebombardeerd op 5 mei 1943 met 100-doden als gevolg. De kans op het aantreffen van menselijke resten en onontpofte munitie bij eventuele graafwerken op deze locatie is bijgevolg groot.	WOII	ERRIEN, P. 2018: Tranen over Mortsel, Antwerpen.

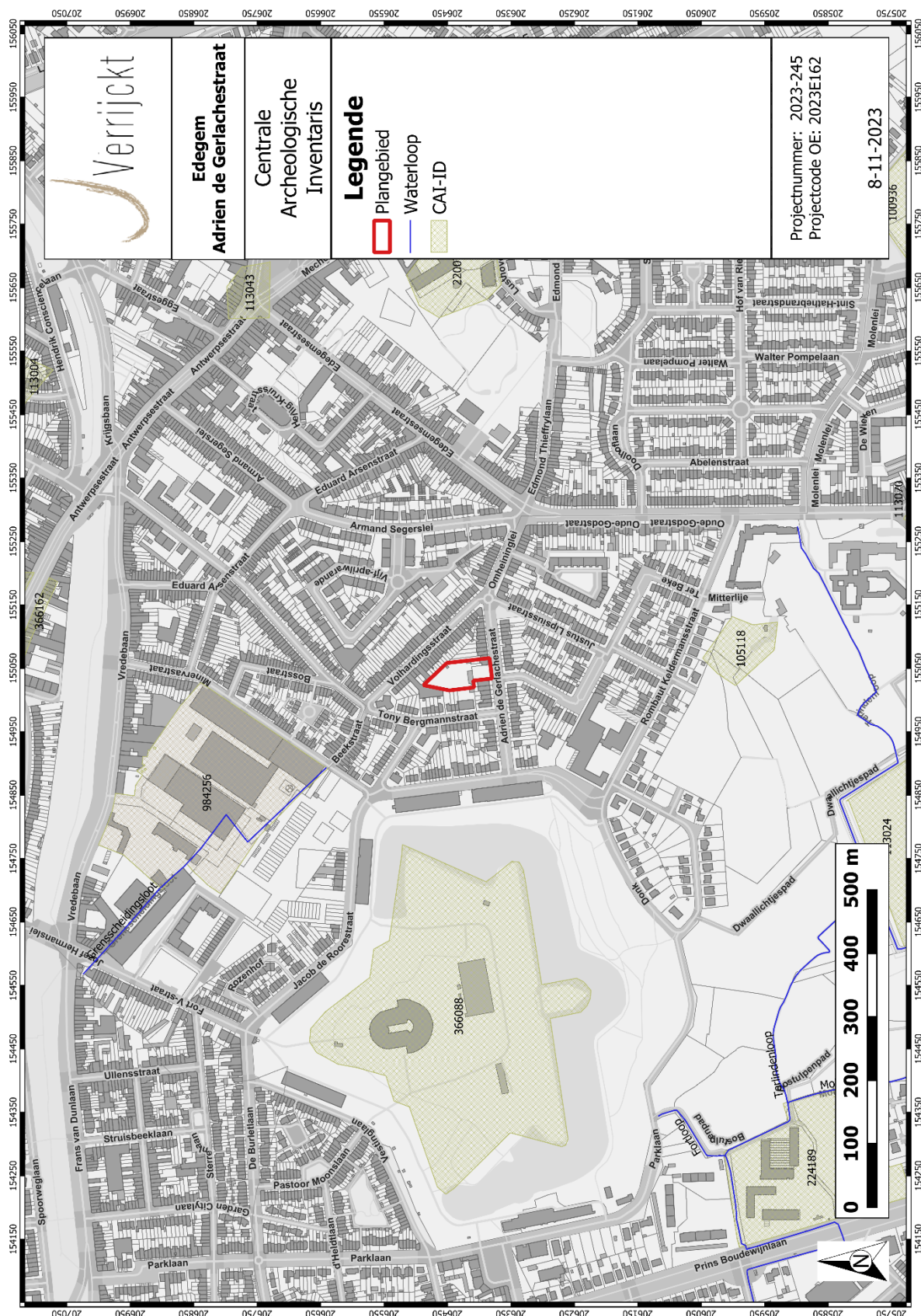
³² CAI 2023

Binnen een straal van 1000m zijn een beperkt aantal archeologische waarden gekend. Deze variëren van een site uit de metaaltijden tot bepaalde monumenten en gebouwen uit de middeleeuwen en nieuwe tijd. Ook een gebouw uit WOII (die uit het interbellum dateert) ligt nabij (op 200m).

In de ruimere omgeving zijn ook andere archeologische waarden gekend. Zo zijn bij Edegem-Mussenborg (CAI-ID 100936) een losse vondst lithisch materiaal uit de steentijd aangetroffen. Ook de centra van Buyseghem, Dieseghem en Edeghem hebben alle een Gallo-Romeinse voorganger.³³

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er een aantal, goed onderzochte, archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

³³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13681>

Figuur 40: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁴

³⁴ CAI 2023

ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In de directe nabijheid van het plangebied werden verscheidene archeologienota's opgemaakt. Tevens werden er vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota. Hieronder worden de meest relevante uitgebreider beschreven. De locaties van de uitgevoerde onderzoeken komen sterk overeen met deze van het plangebied waardoor deze onderzoeken relevante info kunnen herbergen over de archeologische verwachting binnen het plangebied.

Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON
1554	Vooronderzoek Mortsel Edegem/Mortsel Volhardingsstraat-Beekstraat-Minervastraat	Archeologienota uit januari 2017	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/1554
3565	Edegem Rombaut Keldermansstraat	Archeologienota uit juni 2017	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/3565
3795	Vooronderzoek Mortsel Mortsel Park Oude God	Archeologienota uit juli 2017	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/3795
6050	Vooronderzoek Edegem AGFA-site	Archeologienota uit januari 2018	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6050
8669	Vooronderzoek Edegem Edegem, fort V-straat	Archeologienota uit oktober 2018	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8669
9742	Vooronderzoek Mortsel Sint Lutgardis Oude God 1	Archeologienota uit januari 2019	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9742
11699	Vooronderzoek Mortsel Edegemsestraat en Mechelsesteenweg te Mortsel	Archeologienota uit juli 2019	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/11699
15196	Vooronderzoek Edegem Fort V-straat en Minervastraat	Archeologienota uit juli 2020	https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15196

Vooronderzoek Edegem Rombaut Keldermansstraat³⁵ (ID 3565)

Dit onderzoeksgebied is gelegen nabij het plangebied en heeft een gelijkaardige topografische ligging. Het terrein is ruraal gelegen en is te situeren op een gradiëntsituatie. Het terrein was in gebruik als speelplaats waardoor de verwachting op steentijdsites laag uitvalt. In het verleden was het onderzoeksgebied in gebruik als weide en werd die pas in de loop van de 20ste eeuw bebouwd met schoolgebouwen. Bij de werken aldaar zal de speelplaats van de school heraangelegd worden. Die zone is deels al verstoord door leidingen waarvan de locatie niet precies gekend was. Op basis van het assessment waarbij een gelijkaardige ligging is als het plangebied aan de Adrien de Gerlachestraat is vastgesteld werd een archeologisch potentieel gezien voor sporensites vanaf het neolithicum tot en met de middeleeuwen. Op basis daarvan is een proefsleuvenonderzoek geadviseerd.

Tabel 3: Archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

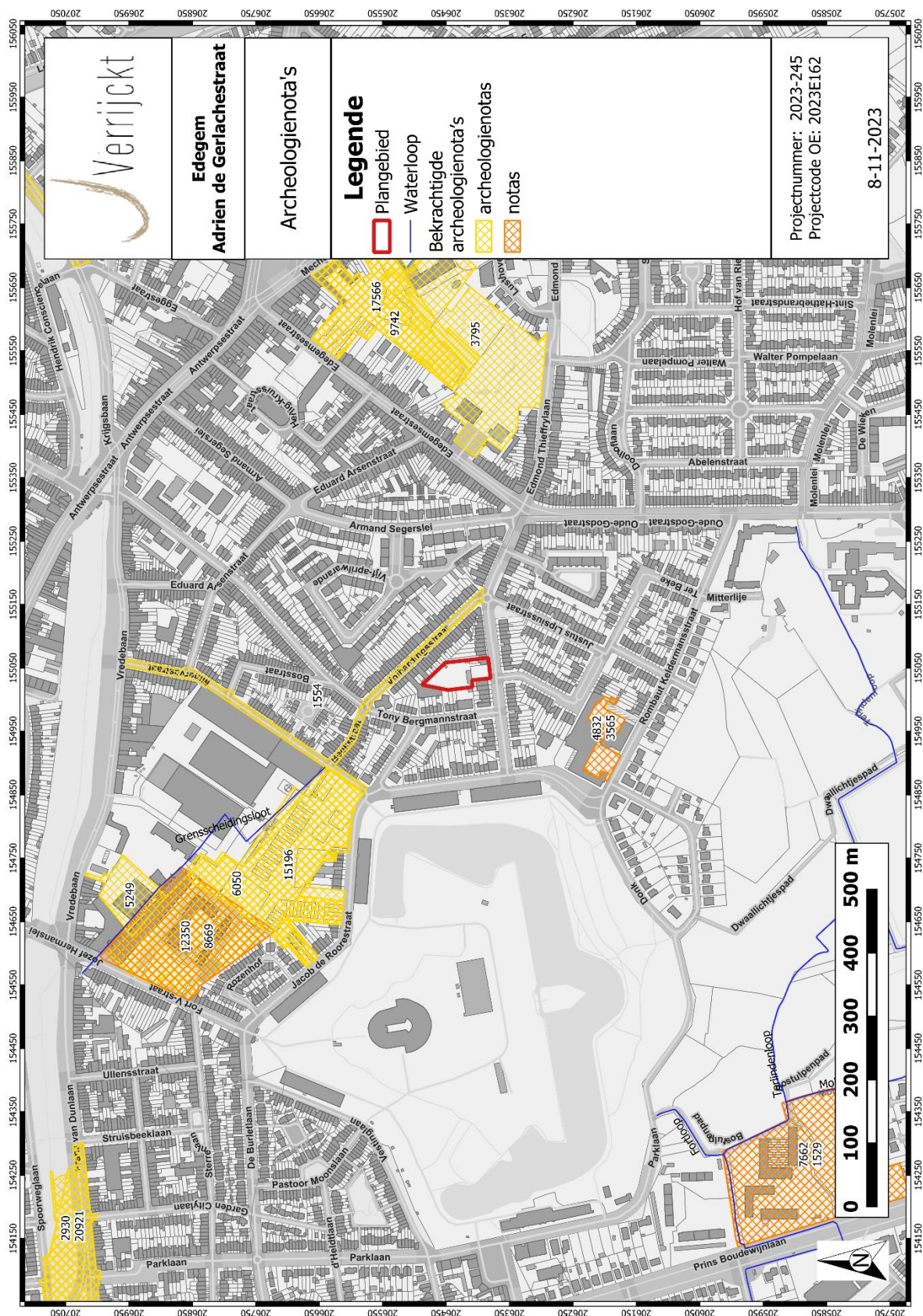
ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON
4832	Vooronderzoek Edegem Rombaut Keldermansstraat	Nota uit oktober 2017 (sleuven)	https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/4832
12350	Vooronderzoek Edegem Edegem, fort V-straat	Nota uit oktober 2019 (LBO)	https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/12350
17566	Vooronderzoek Mortsel Edegemsestraat en Mechelsesteenweg te Mortsel	Nota uit februari 2021 (LBO)	https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/17566

Vooronderzoek Edegem Rombaut Keldermansstraat³⁶ (ID 4832)

Binnen dit projectgebied (3.826m²) zou de speelplaats worden heraangelegd. Op basis van het bureauonderzoek werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Vier sleuven werden aangelegd. De bodem bestond er uit een droge zandleembodem. Er werden 1 tot 3 ophogingspakketten aangetroffen met een gezamenlijke dikte van 20 tot 90cm. In een deel van het gebied is de A horizont weggegraven en bevindt er onder de speelplaats direct een colluvium pakket met een dikte tussen 25 en 35 cm. Volgens de bodemkaart zou een B horizont aanwezig moeten zijn maar die is hier niet vastgesteld. Het archeologisch niveau zat tussen de 44 en 102 cm -mv. Er zijn een aantal sporen aangetroffen waaronder kuilen maar die zijn vermoedelijk recent. Er is ook een natuurlijke depressie aangetroffen met dempingspakketten uit de late middeleeuwen of nieuwe tijd. De sleuven leverden verder verschillende fragmenten handgevormd aardewerk op uit de metaaltijden. Verder is er middeleeuws en laat middeleeuws aardewerk gevonden. Een site is niet aanwezig en de zone werd dan ook vrijgegeven.

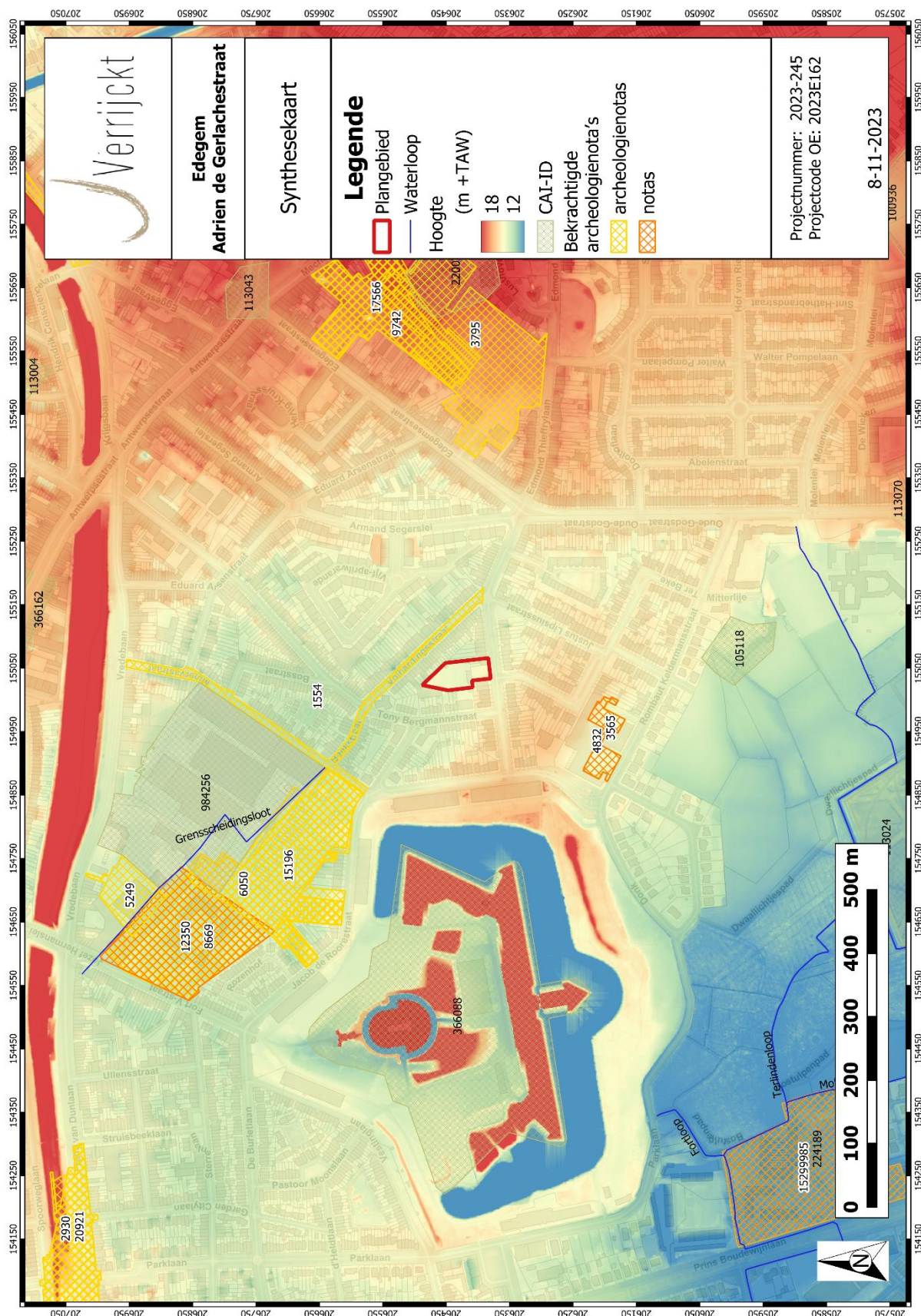
³⁵ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/3565>

³⁶ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/4832>

Figuur 41: Plangebied en omgeving met aanduiding van de archeologienota's en nota's³⁷

³⁷ CAI 2023

Figuur 42: Plangebied en omgeving op de synthesekaart³⁸

³⁸ CAI 2023

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Het plangebied kent geen archeologische en historische gegevens. In de omgeving zijn wel vondsten gekend die teruggaan tot in de steentijd. Sites zijn met name gekend vanaf de metaaltijden en vervolgens doorlopend in de Romeinse tijd en middeleeuwen zijn verschillende sites gekend. Voor de nabije omgeving van het plangebied zijn er een beperkt aantal archeologische waarden bekend. Op basis van cartografische gegevens was het terrein als akker in gebruik en zal er voor de nieuwe tijd geen archeologische waarden verwacht worden.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Als gevolg van de huidige bebouwing en verharding is het terrein quasi volledig verstoord. Uit de controleboringen kan geconcludeerd worden dat in boring één vermoedelijk een redelijk intact bodemprofiel werd aangetroffen. Een eventueel archeologische niveau is hierbij op een diepte van 50 cm. -mv te situeren. In de overige delen van het terrein werd geen onverstoord niveau aangetroffen, alle boringen werden op een diepte tussen 1m en 1m50 gestaakt op een puin of grindrijk pakket. Het terrein zal dus bij werkzaamheden in het verleden grotendeels verstoord zijn, een archeologische site is hierdoor niet meer te verwachten.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

Na verwijdering van de huidige constructies (totaal c. 360m²) zal het terrein verkaveld worden. Er zijn 19 woningen gepland en een ondergrondse garage met 23 autoparkeerplaatsen. De bebouwing omvat c. 1.300m² en de garage (deels onder de bebouwing) omvat c. 995m². Voor het overige wordt een tuinzone aangelegd. De ligging en dieptes van leidingen en funderingen e.d.m. is momenteel nog niet gekend. De garage zal aangelegd worden op een diepte van 3,55m-mv.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Op één site is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd met een gelijkaardige landschappelijke ligging. Het archeologische niveau zat er tussen 44 en 102 cm -mv. Er is geen bodemvorming vastgesteld op dat site en de bovenste lagen waren vaak al afgegraven of verstoord door de aanleg van de school en speelplaats.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

De controleboringen hebben aangetoond dat het terrein quasi volledig verstoord is tot 100 à 150 cm diep. Hierbij kan men verwachten dat het archeologische niveau ook verstoord is. Een onderzoek op een gelijkaardige ligging in de nabijheid heeft aangetoond dat het archeologisch niveau aldaar tussen 44 en 102 cm -mv zat.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

De controleboringen hebben een diepe verstoring van de bodem aangetoond waardoor geen verwachting meer is om nog archeologische resten aan te treffen, een vervolgonderzoek is dan ook niet te onderbouwen.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied (3.500m²) is gelegen in de gemeente Edegem. Het assessment heeft aangetoond dat het gebied gelegen is op een gradiëtsituatie waardoor in theorie een grotere kans is om artefactensites aan te treffen uit de steentijd. Door de verstoringen in het plangebied dient dit evenwel bijgesteld te worden en is de kans afwezig.

Met de introductie van de landbouw in het neolithicum gaat de mens nederzetten wat resulteert in sporensites. Daarvan zijn er in de buurt een aantal gekend, onder andere uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Cartografische bronnen tonen aan dat het plangebied in gebruik was als akker en al zeker sinds de 18de eeuw niet bebouwd was. De recente bebouwing heeft de bodem evenwel zo goed als volledig verstoord waardoor ook voor deze perioden geen kans meer is voor het aantreffen van archeologische waarden.

Er kan gesteld worden dat er voor het plangebied dus geen kans meer is op het aantreffen van archeologische waarden voor alle perioden.

Na verwijdering van de huidige constructies (totaal c. 360m²) zal het terrein verkaveld worden. Er zijn 19 woningen gepland en een ondergrondse garage met 23 autoparkeerplaatsen. De bebouwing omvat c. 1.300m² en de garage (deels onder de bebouwing) omvat c. 995m². Voor het overige wordt een tuinzone aangelegd. De ligging en dieptes van leidingen en funderingen e.d.. is momenteel nog niet gekend. De garage zal aangelegd worden op een diepte van 3,55m-mv. Gezien de bodem zowat verstoord is tot 100 à 150 cm -mv en sites in de omgeving een archeologisch niveau hadden tussen 44 en 102 cm -mv kan men ook hier vanuit gaan dat er geen archeologische sporen of resten meer zullen aangetroffen worden.

Op basis van bovenstaande gegevens is er dus geen archeologische verwachting meer toe te schrijven voor sites uit alle perioden.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting is er geen potentieel meer op kennisvermeerdering.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan met zekerheid gesteld worden dat er geen, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat een archeologische site dan ook niet bedreigd wordt door de geplande werkzaamheden.

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat er geen kenniswinst meer kan opgeleverd worden.

Gelet op de toekomstige werken, is verder archeologisch onderzoek dan ook niet noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Het plangebied is gelegen aan de Adrien de Gerlachestraat te Edegem. Het terrein heeft een oppervlakte van 3.500m² en is deels bebouwd (c. 360m²). Het assessment heeft met name door middel van controleboringen aangetoond dat de bodem van het terrein verstoord is als gevolg van de huidige bebouwing. De werken zullen dus geen impact hebben op archeologische waarden waardoor het terrein kan vrijgegeven worden. Een vervolgonderzoek is dan ook niet te onderbouwen. Er hoeft geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

2 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	5
Figuur 3: boring 1 en 2 (● J. Verrijckt)	9
Figuur 4: boring 3 en 4 (● J. Verrijckt)	10
Figuur 5: Zicht op het terrein (● J. Verrijckt).....	10
Figuur 6: Zicht op de doorgang met riolering en de oude bezinepomp (● J. Verrijckt).....	11
Figuur 7: Orthofoto met weergave van de controleboringen (● J. Verrijckt)	12
Figuur 8: Plangebied met weergave van de huidige inplanting met aanduiding van de af te breken constructies	13
Figuur 9: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, niveau 0	15
Figuur 10: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, niveau -1	16
Figuur 11: Snede AA geplande werken	17
Figuur 12: Snede BB geplande werken	17
Figuur 13: Snede CC geplande werken	17
Figuur 14: Snede DD geplande werken	18
Figuur 15: Snede EE geplande werken	18
Figuur 16: Snede FF geplande werken	18
Figuur 17: Snede HH geplande werken	19
Figuur 18: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	20
Figuur 19: Plangebied met weergave van de verschillende werken op orthofoto	21
Figuur 20: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)	23
Figuur 21: Plangebied op het DHM II	24
Figuur 22: Illustratie gradiëntzone	25
Figuur 23: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	28
Figuur 24: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	29
Figuur 25: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied	30
Figuur 26: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	31
Figuur 27: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50 000 betreffende het plangebied	32
Figuur 28: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	33
Figuur 29: Plangebied op de Ferrariskaart	36
Figuur 30: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	37
Figuur 31: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	38
Figuur 32: Plangebied op de Poppkaart	39
Figuur 33: Plangebied op de topografische kaart uit 1873	40
Figuur 34: Plangebied op de topografische kaart uit 1939	41
Figuur 35: Plangebied op de topografische kaart uit 1969	42
Figuur 36: Plangebied op de luchtfoto uit 1971	43
Figuur 37: Plangebied op de luchtfoto uit 1989	44
Figuur 38: Plangebied op de luchtfoto uit 2000-03	45
Figuur 39: Plangebied op de luchtfoto uit 2013-15	46
Figuur 40: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	49
Figuur 41: Plangebied en omgeving met aanduiding van de archeologienota's en nota's.....	52
Figuur 42: Plangebied en omgeving op de syntheseskaart.....	53

3 LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	47
Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	50
Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	51

4 PLANNENLIJST

PLANNENLIJST EDEGEM, ADRIEN DE GERLACHESTRAAT	PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2023K27
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 7, Figuur 18, Figuur 19, Figuur 36 t/m Figuur 39
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied en omgeving op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 23
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 26

Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 28
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 29
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 31
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 30
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 32
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Poppkaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1842-1879
Datum	09-11-2023 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 33 t/m Figuur 35
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1873-1989
Datum	09-11-2023 (raadpleging)

Plannummer	Figuur 40 t/m Figuur 42
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	09-11-2023 (raadpleging)

5 BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2023. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2023a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2023b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2023c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2023d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootchalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2023e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2023. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2023. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

DOV VLAANDEREN, 2023a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2023b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2023c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2023a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2023b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2023c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2023d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2023e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at:

<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2023f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2023g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (1996) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest.

IOE, 2023. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

6 BIJLAGEN